

GEOGRAFIJA

Poklicno in strokovno izobraževanje

Izobraževalni programi srednjega strokovnega izobraževanja z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre

Izobraževalni programi poklicno-tehniškega izobraževanja z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre

KATALOG ZNANJ

IME PREDMETA: geografija

Srednje strokovno izobraževanje (68/102/136 ur)

Poklicno-tehniško izobraževanje (34 ur)

PRIPRILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

Melita Vidovič, Zavod RS za šolstvo; dr. Anton Polšak, Zavod RS za šolstvo; Manca Poglajen, Zavod RS za šolstvo; Matej Cizelj, Srednja elektro-računalniška šola Maribor; Doris Hrvatin, Srednja ekonomska-poslovna šola Koper; Tibor Tomšič, Dvojezična srednja šola Lendava; dr. Eva Konečnik Kotnik, Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru; dr. Tatjana Resnik Planinc, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani; dr. Matej Ogrin, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani; dr. Jurij Senegačnik; Lavinia Hočevnar, Gimnazija Antonio Sema Piran, Gimnazija Gian Rinaldo Carli Koper; Marjeta Hočevnar, Škofijska klasična gimnazija, Zavod, sv. Stanislava; mag. Ludvik Mihelič, Ekonomska šola Ljubljana; Ingrid Florjanc, Gimnazija Ledina; Mojca Kelbič Đajić, Škofijska gimnazija Antona Martina Slomška, Zavod Anton Martina Slomška; dr. Mojca Ilc Klun, OŠ Mirana Jarca; Mojca Janžekovič, OŠ Toma Brejca Kamnik; Matej Matkovič, OŠ Belokranjskega odreda Semič; dr. Blaž Repe, Univerza v Ljubljani, Oddelek za geografijo; Tomi Tomšič, OŠ Staneta Žagarja Kranj; Helena Verdev, OŠ Ljubečna

Prilagoditve pripravili: Lavinia Hočevnar, Gimnazija Antonio Sema Piran, Gimnazija Gian Rinaldo Carli Koper; Tinkara Mihačič, OŠ Pier Paolo Vergerio il Vecchio Koper

JEZIKOVNI PREGLED: Valentin Logar

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/katalogi_znanja/2026/kz-geografija-ssi-is-pti-is.pdf

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](#)-ID [259676419](#)

ISBN 978-961-03-1262-8 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje je na svoji 211. seji, dne 18. 4. 2025, določil Katalog znanj Geografija za izobraževalne programe srednjega strokovnega in poklicno-tehniškega izobraževanja z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri.

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtnice, učnih načrtov ter katalogov znanj)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

TIPIČNE STRANI

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih dijaki izražali in razvijali v procesu učenja.

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolur atr desequi ducilist estrunda volest, sandeni maximin uscillab il magnam quam quo con explacc ullaccul alisi quideli igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonsequer por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserr ernate dentiat.

Ma vellaut quatior porro voluptas cum et illent harum doluptatur, et quas
molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiorem fugiandantis et
fugitisque maior ped quo odi beatur. sequi ilisqui ipidel escjim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re excecq uiaur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis ut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes derspeld moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles qua voluptatia similic tatesequam, sequo ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulpurum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et evenis em et molum que laboreret voluptiurem nempori bustio explabo risonset endevenim nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archilli uptiore rundiae nimusdam vi enit, optibea quaspelltem lam alit re, omnis ab il mo dolupti omnihio tionesequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam fasciscipa

Ceria pa iumquam, exernam quaspi dit eaquasit, omnis quis aut apitassum
coribusda invenih icatita qui aperorum qui ut re perumquaeped quame moditatum
ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut
quodjps usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma
nimi, iusciisita dolorrum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

27. 2. 2025 /// 15:45

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
I: *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repelliam.
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- Ut fuga. Nemperum fuga.**
- Ma vellaut quiatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- Omnim ut doluptur, quam consequi.
- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repelliam.*
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

9 Nižje poklicno izobraževanje | Slovenščina

Pojmi, ki jih dijak mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikalne usvojijo dijaki.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaborest quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

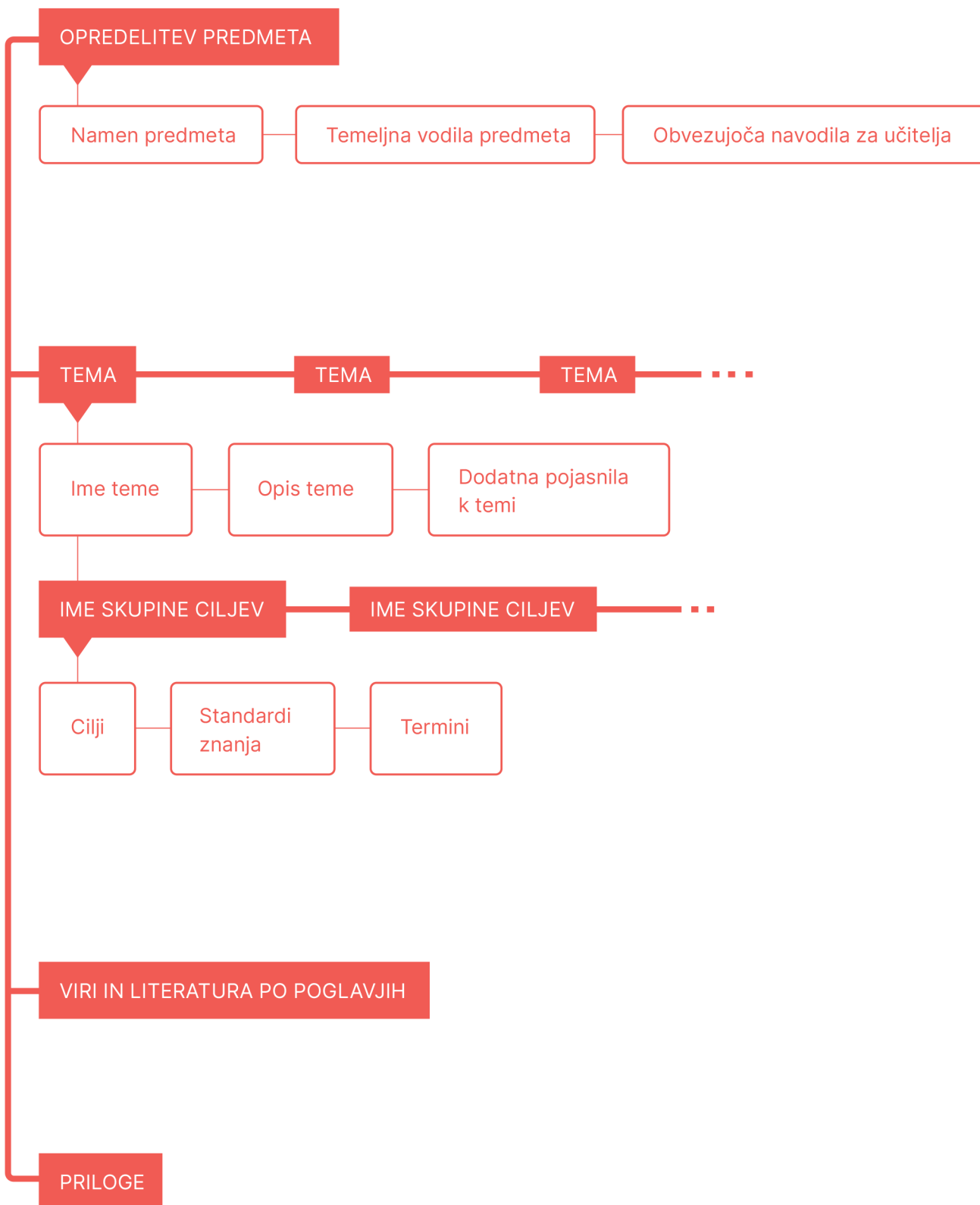
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA KATALOGA ZNANJ

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 9

Namen predmeta..... 9

Temeljna vodila predmeta 10

Obvezujoča navodila za učitelje 11

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 12

UVOD V GEOGRAFIJO 13

Uvod v geografijo..... 14

ZEMLJEVIDI IN ORIENTACIJA..... 15

Zemljevidi in orientacija..... 16

ČLOVEK IN POKRAJINA 17

Človek in pokrajina 19

POKRAJINSKA PESTROST SLOVENIJE IN ITALIJE . 22

Lega Slovenije in Italije in njune pokrajine ... 28

Predalpske pokrajine 30

Dinarskokraške pokrajine..... 31

Obsredozemske pokrajine..... 32

Obpanonske pokrajine 33

Alpske pokrajine v Sloveniji in Italiji 34

Padska nižina 36

Apenini 37

Obalna območja in otoki..... 39

Slovensko zamejstvo, narodne skupnosti v Sloveniji in jezikovne manjšine v Italiji 40

IZZIVI SODOBNEGA SVETA 41

Azija..... 44

Afrika..... 46

Severna Amerika..... 47

Latinska Amerika 49

Avstralija z Oceanijo..... 50

Polarna območja..... 51

GEOGRAFSKI IZZIVI EVROPE 52

Geografski okvir Evrope 55

Severna Evropa 56

Zahodna Evropa 57

Južna Evropa 58

Jugovzhodna Evropa 59

Vzhodna Evropa z azijskim delom Rusije 60

Srednja Evropa..... 61

GEOGRAFSKI IZZIVI SLOVENIJE IN ITALIJE 63

Trajnostni razvoj in upravljanje s prostorom. 65

Demografski izzivi in migracije 66

Kmetijstvo in kulturna pokrajina 67

Trajnostni promet in trajnostna mobilnost... 68

Turizem 69

Naravni viri in energetika 70

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH 71

Uvod v geografijo..... 71

UVOD V GEOGRAFIJO 71

Zemljevidi in orientacija..... 71

Človek in pokrajina 72

Pokrajinska pestrost Slovenije in Italije 81

Izzivi sodobnega sveta..... 88

Geografski izzivi Evrope..... 93

Geografski izzivi Slovenije in Italije..... 98

PRILOGE 102

Priloge po poglavjih 102

POKRAJINSKA PESTROST SLOVENIJE IN

ITALIJE 102

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Geografija kot obvezni splošnoizobraževalni predmet v srednjem strokovnem in poklicno-tehniškem izobraževanju celostno razlaga naravne in družbene pojave in procese v pokrajini z namenom, da bi dijaki razumeli svoj življenjski prostor ter v njem kakovostno živeli. Dijakom daje temeljno zavedanje, da se vsi elementi v pokrajini medsebojno prepletajo in součinkujejo, da torej vsak element vpliva na vse preostale. To jih vodi do zmožnosti celostnega in premišljenega vrednotenja posegov v prostor ter obenem do razumevanja posledic lastnih dejanj. Utrjuje jih v zavedanju, da je zelo pomembno, kaj počnemo v pokrajini in kako vanjo posegamo, da bodo njihova oziroma človekova dejanja povzročala čim manj škode in čim več dobrega tako v lokalnem okolju kot v Sloveniji, Evropi in hkrati na vsem planetu. S tako naravnostjo temeljno poslanstvo geografije podpira koncept trajnosti, saj spodbuja razumevanje kompleksnosti, kritično analizo razmer v svetu, zamišljanje razvojnih alternativ, skozi to pa vpliva na razvoj vrednot in odgovorno podjetno samorealizacijo oz. delovanje v realnih življenjskih okoliščinah. To je ključno za zdravje in dobrobit slehernega človeka, skupnosti in naravnega okolja. Z osredotočenostjo na življenjski prostor dijakov predstavlja pouk geografije temeljni prispevek k državljski in domovinski vzgoji v vseh njenih razsežnostih.

Geografijo odlikuje usmerjenost na prepoznavanje in reševanje lokalnih in globalnih izzivov, kot so podnebne spremembe, izčrpavanje virov, degradacija okolja idr. Geografsko raziskovanje in izobraževanje spodbujata interdisciplinarno sodelovanje, potrebno pri obravnavi kompleksnih vprašanj, ki zahtevajo kombinacijo perspektiv in strokovnega znanja. Prav tako pouk geografije stremi k razvijanju učinkovite komunikacije, ki je ključnega pomena, da pridejo rezultati raziskovalnega dela in nove informacije do širšega občinstva, vključno s splošno javnostjo, oblikovalci politik in drugimi znanstvenimi disciplinami. V cilje oziroma standarde znanja so prav tako umeščeni skupni cilji s področij trajnostni razvoj, zdravje in dobrobit, podjetnost, digitalne kompetence ter jezik, državljanstvo, kultura in umetnost.

Geografija v zvezi z digitalno pismenostjo uporablja geografske informacijske sisteme (GIS), daljinsko zaznavanje in druge tehnologije, ki lahko zagotovijo nove vpoglede v prostorske vzorce in odnose med ljudmi in okoljem.

V geografiji uporabljamo didaktične pristope izkustvenega, veččutnega, projektnega učnega dela, učenja z raziskovanjem idr. ter tako vključujemo različne kombinacije aktivnih učnih metod in tehnik glede na zadane cilje, zmožnosti učečih se ter pogoje dela.

Geografija kot splošnoizobraževalni predmet v SSI in PTI ima pomembno vlogo za doseganje kvalifikacijske, izobraževalne in vzgojno-socializacijske dimenzije. Zasnovana je tako, da smiselno podpira razvoj ključnih in prečnih kompetenc, ki prispevajo k celovitosti poklicne izobrazbe.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Temeljni vodili predmeta sta geografska vzgoja in izobraževanje, ki mlademu človeku ponujata:

- » spoznavanje krajev in pokrajin, kar spodbuja željo po raziskovanju raznolikosti sveta ter spoštovanje in ohranjanje zdravja, nežive narave, živih bitij;
- » razumevanje strukture in delovanja različnih prostorskih sistemov (lokalno okolje, domača pokrajina, domača država in celina, druga okolja različnih prostorskih ravni, svet kot celota), kar kot temeljna značilnost geografskega mišljenja vodi v proaktivno delovanje in odgovorno odzivanje na aktualne dogodke, pojave in procese;
- » temeljno kartografsko in prostorsko orientacijsko pismenost ter iznajdljivost, ki je bistvena za delovanje v današnjem kompleksnem svetu;
- » razvijanje veščin za samostojno opazovanje in raziskovanje pokrajin oz. prostora in njegovih prvin prek vključevanja terenskega dela, ekskurzij in s posebnim poudarkom na digitalnih kompetencah;
- » razvijanje zmožnosti celostne interpretacije prostora in komunikacijske pismenosti, kar vključuje kritično vrednotenje prostorskih informacij, njihovo predstavljanje in posredovanje;
- » spodbujanje aktivnega osebnega in družbenega delovanja, s čimer mlademu človeku omogoča, da se razvija v odgovornega soustvarjalca našega skupnega sveta.

Sestavna dela pouka sta delo z zemljevidi in učenje na prostem, kar vključuje krajša terenska dela in/ali ekskurzije kot del obveznih izbirnih vsebin ali interesnih dejavnosti.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

Učitelju Katalog znanj omogoča strokovno avtonomijo tako, da pri načrtovanju pouka poleg obveznih tem izbira izbirne teme, ki jih realizira po lastni presoji glede na interese dijakov oziroma glede na vrsto programa.

Pojasnilo izbirnosti obveznih in izbirnih tem oziroma skupin ciljev je v Preglednici 1 in v Didaktičnih priporočilih v podpoglavju 4 Izbirnost ciljev in tem.

Preglednica 1

Obvezne in izbirne teme v programih srednjega strokovnega in poklicno-tehniškega izobraževanja

68 ur	102 uri	136 ur	68 ur (PTI)
Obvezne teme: • Uvod v geografijo • Zemljevidi in orientacija • Človek in pokrajina Ena izbirna tema →	Obvezne teme: • Uvod v geografijo • Zemljevidi in orientacija • Človek in pokrajina Tri izbirne teme →	Obvezne teme: • Uvod v geografijo • Zemljevidi in orientacija • Človek in pokrajina Štiri izbirne teme →	Tri izmed štirih izbirnih tem: • Pokrajinska pestrost Slovenije in Italije • Izzivi sodobnega sveta • Geografski izzivi Evrope • Geografski izzivi Slovenije in Italije

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

UVOD V GEOGRAFIJO

OBVEZNO

OPIS TEME

Namen te teme je, da dijaki spoznajo in ozavešajo, kaj je geografija, katere so njene posebnosti kot vede in kakšna je uporabna vrednost geografije. Pri tem gre za dve ključni značilnosti, ki ju sodobni razvoj prinaša geografiji: 1. prednosti (in slabosti) interdisciplinarne – povezovalne vede in 2. posebno uporabnost v vsakdanjem življenju. Z razvojem informacijske tehnologije se je zgodil premik od geografije kot posredovalke znanja h geografiji kot sistemu za iskanje in organizacijo znanja. Vse to se bolj ali manj odraža tudi v sodobnih opredelitvah vede, ki na eni strani vključujejo njeno znanstveno-logično zgradbo (geografska področja), po drugi strani pa kažejo tudi že način oz. metode obravnave široke palete geografskih raziskovalnih vprašanj (geografske veščine). V tem kontekstu sta tudi oba cilja v tej skupini ciljev.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Strokovni termini

V tem razdelku navajamo razširjeni nabor terminov in drugih pojmov, ki jih učitelj obravnava pri skupinah ciljev te teme. Zapis pomeni, da so poudarjeno zapisani le ključni pojmi, ki so navedeni že v posebnem polju v katalogu znanj **Strokovni termini**, učitelj pa poleg teh obravnava še tu zapisane termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **pokrajina, naravna sestavina pokrajine, družbena sestavina pokrajine,**
- » geosfera, litosfera, pedosfera, biosfera, hidrosfera, atmosfera, antroposfera,
- » **obča geografija, regionalna geografija,**
- » **fizična geografija, družbena geografija,**
- » **metode raziskovanja pokrajine,** opazovanje, merjenje, kartiranje, orientiranje, anketiranje, kartografiranje, laboratorijsko delo, vir podatkov.

Vključevanje skupnih ciljev

V cilje oziroma standarde znanja so prav tako umeščeni različni skupni cilji s poudarkom na področju Jezik, državljanstvo, kultura in umetnost, ki učitelja zavezujejo, da dijake prednostno usmerja v uporabo strokovne terminologije. Podrobneje so pojasnjeni v didaktičnih priporočilih za skupino ciljev.

UVOD V GEOGRAFIJO

CILJI

Dijak:

O: opredeli geografijo kot interdisciplinarno/povezovalno znanost ter pojasni geografske elemente (prvine), ki jih opazi v pokrajini;

SC (1.1.2.1 | 1.1.2.2)

I: na primerih ugotavlja uporabno vrednost geografije v družbi in za stroko/poklic, za katero se izobražuje;

SC (1.1.1.1 | 5.1.4.1)

I: vrednoti pomen geografije v družbi nekdaj in danes;

O: spozna ključne metode raziskovanja pokrajine.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » **definira geografijo kot znanstveno disciplino** ter pojasni, kako se razlikuje od drugih znanosti;
- » **razloži delitev geografije in pojasni povezavo s posameznimi pokrajinskimi elementi**;
- » **na podlagi lastnih izkušenj navede in drugim predstavi primere, ko je geografija uporabna v vsakdanjem življenju oz. pri njihovem bodočem poklicu**;
- » **opiše ključne metode geografskega raziskovanja**;
- » **poišče, izbere, interpretira in predstavi različne podatke, ki se navezujejo na njegovo stroko/poklic**.

TERMINI

◦ pokrajina ◦ naravna sestavina pokrajine ◦ družbena sestavina pokrajine ◦ obča geografija ◦ regionalna geografija ◦ fizična geografija ◦ družbena geografija ◦ metode raziskovanja pokrajine

ZEMLJEVIDI IN ORIENTACIJA

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema Zemljevidi in orientacija obsega skupino ciljev, kjer dijaki spoznavajo, berejo in za različne namene uporabljajo tiskane in digitalne zemljevide. Namen teme torej je, da dijaki znajo brati zemljevide, njihove sestavine ter na podlagi tega sklepajo o značilnostih pokrajine, ki jo zemljevid prikazuje. Dijaki se tudi urijo v opisovanju in določanju geografske lege. Krepitev tega znanja in veščin je osnova geografije, uporaba zemljevidov pa se vključuje kot temeljno pedagoško načelo v vse nadaljnje teme oz. skupine ciljev.

Uporaba zemljevidov in znanje orientacije sta dve ključni geografski veščini, ki ju velja razvijati pri vseh urah pouka geografije. Tema zajema spoznavanje samih zemljevidov in njihovih elementov, ki jih mora dijak znati brati in interpretirati, poudarek pa je na uporabi zemljevidov, ko je zemljevid v vlogi pripomočka za orientacijo, kot vir podatkov in učno gradivo za prepoznavanje prostorskih vzorcev in za sklepanje na povezanost posameznih elementov in v drugih vlogah.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Strokovni termini

V tem razdelku navajamo razširjeni nabor terminov in drugih pojmov, ki jih učitelj obravnava pri skupinah ciljev te teme. Zapis pomeni, da so poudarjeno zapisani le ključni pojmi, ki so navedeni že v posebnem polju v učnem načrtu **Strokovni termini**, učitelj pa poleg teh obravnava še tu zapisane termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **zemljevid**, splošni zemljevid, tematski zemljevid, načrt, panoramska risba, legenda (kartografski znak, izohipsa ali plastnica), merilo, kartografska projekcija,
- » **geografska lega**, geografska širina, geografska dolžina, koordinate,
- » **orientacija**, smeri neba, ekspozicija,
- » globalni navigacijski satelitski sistemi (GNSS),
- » azimut,
- » geografski informacijski sistemi (GIS),
- » digitalni zemljevid.

Vključevanje skupnih ciljev

V cilje oziroma standarde znanja so prav tako umeščeni različni skupni cilji s poudarkom na področju digitalnih kompetenc, ki učitelja zavezujejo, da dijake prednostno usmerja v informacijsko in podatkovno pismenost,

komunikaciji in sodelovanju v digitalnem okolju in ustvarjanju digitalnih vsebin. Podrobneje so pojasnjeni v didaktičnih priporočilih za skupino ciljev.

ZEMLJEVIDI IN ORIENTACIJA

CILJI

Dijak:

- O:** se uči brati, interpretirati in uporabljati različne vrste zemljevidov vključno z digitalnimi;
SC (4.1.1.1 | 4.1.2.1 | 1.1.2.1 | 1.1.1.1 | 1.1.2.2 | 1.1.4.1)
- O:** se orientira v pokrajini s pomočjo zemljevida, položaja sonca in GNSS-a, pri čemer razvija proaktivno miselno naravnost za reševanje problemskih situacij;
SC (4.1.1.1 | 3.1.4.2 | 3.1.3.1 | 3.1.3.2)
- O:** spozna klasične in sodobne zemljevide ter ugotovi njihove prednosti oz. slabosti.
SC (4.1.1.1 | 4.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » definira vrste zemljevidov, našteje njihove sestavine ter na njih pokaže različne geografske elemente;
- » razloži pojma geografska širina in dolžina ter z njuno pomočjo določi lokacije točk v atlasu ter na digitalnem zemljevidu;
- » se orientira in giblje v naravi s pomočjo zemljevida, kompasa ali s pomočjo digitalnih orodij;
- » na zemljevidih treh različnih meril ugotovi resnično razdaljo med krajema in s stranmi neba opiše pot med njima;
- » na digitalnem zemljevidu poišče in predstavi izbran geografski pojav;
- » na podlagi lastnih izkušenj navede in drugim predstavi primere, ko je zemljevid uporaben v vsakdanjem življenju oz. pri njihovem bodočem poklicu.

TERMINI

◦ zemljevid ◦ geografska lega ◦ orientacija

ČLOVEK IN POKRAJINA

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema Človek in pokrajina je preplet obče fizične in družbene geografije. Fizična geografija obsega vsebine s področij zgradbe in površja Zemlje, podnebja in podnebnih sprememb, prsti in rastlinstva, vodovja in naravnih nesreč. Družbena geografija obsega vsebine s področij trajnostni razvoj, prebivalstvo in poselitev ter gospodarstvo.

Namen teme je, da dijaki spoznajo osnove fizične in družbene geografije. Prek ciljev in standardov pridobijo usmeritve za pridobivanje znanja, ki je temelj fizičnogeografskim procesom, pojavom in oblikam na površju. Tako bodo lažje razumeli fizično osnovo pokrajine kot geografske stvarnosti, lažje bodo prepoznali tudi spremembe v pokrajini in njihove posledice. Ta znanja so ključna za spoznavanje družbenogeografskih vsebin in njihovo interpretacijo pri pojasnjevanju geografske stvarnosti. Družbena geografija je nepogrešljiva za študijo vpliva vedno obsežnejših človekovih posegov v naravno okolje ter posledično tudi pri načrtovanju gospodarskega razvoja in s tem povezanega prostorskega načrtovanja. Poleg tega lahko pri teh sklopih ciljev vključujemo vzgojni in odnosni vidik, ki zagotavljata boljše in večperspektivno poznavanje sveta in s tem tudi razumevanje drugih civilizacij ter posledično njihovo sožitje.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Strokovni termini

V tem odseku navajamo razširjeni nabor terminov in drugih pojmov, ki jih učitelj obravnava pri skupinah ciljev te teme. Zapis pomeni, da so poudarjeno zapisani le ključni pojmi, ki so navedeni že v posebnem polju v učnem načrtu **Strokovni termini**, učitelj pa poleg teh obravnava še tu zapisane termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **zgradba Zemlje**, notranji dejavnik, zunanji dejavnik,
- » **litosferska plošča**, tektonika plošč, vulkanizem, potres,
- » **kamninska zgradba**, magmatska kamnina, sedimentna kamnina, metamorfna kamnina,
- » **zunanjí preoblikovalni proces**, preperevanje, denudacija, erozija, transport, akumulacija, denudacijska oblika reliefa, akumulacijska oblika reliefa,
- » **vrsta reliefa**, rečni relief, ledeniški relief, vetrni relief, obalni relief, kraški relief,
- » **vreme, podnebje**, podnebni element, podnebni dejavnik,
- » **toplotni pas**, tropski, subtropski, zmerno topli, subpolarni, polarni pas,

- » **podnebni tip**, ekvatorialno, savansko, subtropsko suho in polsuho, sredozemsko, monsunsko, subtropsko vlažno, oceansko, celinsko vlažno, celinsko polsuho, celinsko suho, zmerno hladno, tundrsko, polarno, gorsko,
- » **onesnaževanje ozračja**, globalno segrevanje ozračja, učinek tople grede,
- » **trajnostni razvoj**, ogljična nevtrálnost, okoljski odtis,
- » **prst, tla**, lastnosti prsti, pomen prsti,
- » **rastlinstvo**, tropski deževni gozd, savansko rastlinstvo, puščavsko rastlinstvo, sredozemsko rastlinstvo, gozdovi zmerno toplega pasu (listopadni, mešeni in iglasti gozd), stepsko rastlinstvo, tajga, tundrsko rastlinstvo,
- » **vodovje, vodni krog**, mali vodni krog, veliki vodni krog,
- » **ocean, morje, jezero, mokrišče**,
- » **porečje**, povirje, povodje, razvodje, razvodnica,
- » **(vodni) pretok**, hidrogram, pretočni rečni režim,
- » **podzemna voda**,
- » **kakovost voda, trajnostna raba vodnih virov**,
- » **naravna nesreča**, vulkan, potres, cunami, blatni tok, drobirski tok, zemeljski plaz, usad, podor, poplava, tropski ciklon, vihar, vetrolom, snežni plaz, žledolom, pozeba, toča, suša, požar,
- » **gostota poselitve**,
- » **naravno gibanje števila prebivalstva, selitveno gibanje števila prebivalstva**,
- » **selitev (migracija)**,
- » **sestava prebivalstva**,
- » **mestno naselje**, podeželsko **naselje**,
- » **gospodarska dejavnost**, primarna dejavnost, sekundarna dejavnost, terciarna dejavnost,
- » **kmetijstvo**, kmetijska panoga,
- » **raba tal, zemljiška kategorija**, gozd, travnik, pašnik, njiva, vinograd, sadovnjak, obdelovalna površina,
- » **naravni vir**, obnovljiv vir, neobnovljiv vir,
- » **trajnostna raba energije**, energetska revščina, energetska neodvisnost, energetska učinkovitost,
- » **industrija**, industrijska panoga, težka industrija, lahka industrija, predelovalna dejavnost, obrt,
- » **promet**, vodni promet, cestni promet, železniški promet, zračni promet, cevovod, trajnostna oblike prometa, trajnostna mobilnost,

» **telekomunikacije,**

» **turizem,** turistični cilj, turistična ponudba.

Vključevanje skupnih ciljev

V cilje oziroma standarde znanja so prav tako umeščeni različni skupni cilji s poudarkom na področjih trajnostnega razvoja in digitalnih kompetenc, ki učitelja zavezujejo, da dijake prednostno usmerja k posebljanju vrednot trajnosti, sprejemanju kompleksnosti v trajnosti, zamišljanju trajnostnih prihodnosti in tudi ukrepanju za trajnost, informacijski in podatkovni pismenosti ter ustvarjanju digitalnih vsebin. Več ciljev se navezuje tudi na razvijanje strokovne terminologije. Podrobneje so pojasnjeni v didaktičnih priporočilih za skupino ciljev.

ČLOVEK IN POKRAJINA

CILJI

Dijak:

- : našteje in opisuje dejavnike, ki oblikujejo zemeljsko površje;
 SC (1.1.2.2)
- : ob opazovanju slikovnega gradiva prepozna in razlikuje različne reliefne tipe in reliefne oblike;
 SC (1.1.2.2 | 4.1.1.1)
- : raziskuje različen nastanek treh osnovnih vrst kamnin in njihovo povezanost z reliefom;
- : umešča vodovje v pokrajino kot enega od njenih ključnih elementov;
- : pojasnjuje razporeditev osnovnih podnebnih tipov in skupin rastlinstva ter pomen prsti za obstoj človeka in vlogo prsti v ekosistemu;
 SC (1.1.2.2 | 2.1.3.1)
- : iz lastnih izkušenj in drugih virov razlaga vzroke in posledice podnebnih sprememb ter ukrepe in prilagoditve družbe (na lokalni in globalni ravni);
 SC (2.2.1.1 | 5.1.2.2)
- : ugotavlja različno poselitev pokrajin, dejavnike, ki vplivajo na gibanje števila prebivalcev in selitve;
- : spozna gospodarske dejavnosti in svoj bodoči poklic ustrezno uvrsti;
 SC (1.1.2.2 | 2.1.2.1 | 2.1.3.1)
- : spozna, da se pokrajina spreminja in kako se le-ta spreminja tudi zaradi človekove dejavnosti, za katero se izobražuje;
 SC (2.2.1.2 | 5.3.5.3)

O: s pomočjo izbranih primerov opisuje in razlaga naravne nesreče na lokalni ravni ali širše ter njihov vpliv na pokrajino in na človeka;

SC (2.2.2.1)

O: na primerih razlaga pomen izbranih ciljev trajnostnega razvoja za življenje;

SC (2.3.1.1 | 2.4.2.1 | 2.4.3.1)

I: uporablja metode terenskega dela kot način pridobivanja geografskih informacij;

O: z uporabo različnega gradiva ob vključevanju digitalne tehnologije ali s terenskim delom raziskuje in predstavlja značilnosti pokrajin po svetu in v Sloveniji;

SC (1.1.1.1 | 4.1.3.1)

I: pripravi načrt za izvedbo in izvede najmanj eno terensko delo.

SC (4.1.3.1 | 4.3.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » s pomočjo slikovnega gradiva prepozna ključne pokrajinske elemente in opiše procese oblikovanja in preoblikovanja različnih tipov pokrajin ter soodvisnost dejavnikov, ki sodelujejo pri tem;
- » imenuje tri osnovne vrste kamnin in za vsako navede primere ter razloži njihov nastanek;
- » našteje dejavnike, ki vplivajo na oblikovanje podnebnih tipov in vrst rastlinstva;
- » s pomočjo zemljevida pojasni značilnosti in razporeditev podnebnih tipov ter povezanost s skupinami rastlinstva in prsti;
- » opiše pomen prsti z vidika človeka in ekosistema;
- » razloži vzroke in posledice izbrane podnebne spremembe in možno prilagoditev družbe;
- » pojasni glavne družbenogeografske elemente (prebivalstvo in poselitev, gospodarske dejavnosti) v različnih pokrajinah;
- » oceni vplive naravnih in družbenih dejavnikov na poklic, za katerega se izobražuje, in vpliv njegove dejavnosti na okolje;
- » z izbranimi primeri opiše naravne nesreče in navede ukrepe za preprečevanje (obvladovanje) ali ublažitev naravnih nesreč;
- » na zemljevidu poišče različne pokrajine v svetu in v Sloveniji, jih opiše ter jih med seboj primerja;
- » opiše povezljivost znanja o fizičnih in družbenih značilnostih pokrajine z vsakdanjim življenjem oz. z njegovim bodočim poklicem.

TERMINI

◦ zgradba Zemlje ◦ notranji dejavnik ◦ zunanji dejavnik ◦ litosferska plošča ◦ kamninska zgradba ◦ zunanji preoblikovalni proces ◦ vrsta reliefa ◦ vreme ◦ podnebje ◦ toplotni pas ◦ podnebni tip ◦ onesnaževanje ozračja ◦ trajnostni razvoj ◦ prst ◦ tla ◦ rastlinstvo ◦ vodovje ◦ vodni krog ◦ ocean ◦ morje ◦ jezero ◦ mokrišče ◦ porečje ◦ vodni pretok ◦ podzemna voda ◦ kokovost voda ◦ trajnostna raba vodnih virov ◦ naravna nesreča ◦ gostota poselitve ◦ naravno gibanje števila prebivalcev ◦ selitveno gibanje števila prebivalcev ◦ selitev (migracija) ◦ sestava prebivalstva ◦ mestno naselje ◦ podeželsko naselje ◦ gospodarska dejavnost ◦ kmetijstvo ◦ raba tal ◦ zemljiška kategorija ◦ naravni vir ◦ trajnostna raba energije ◦ industrija ◦ promet ◦ telekomunikacije ◦ turizem

POKRAJINSKA PESTROST SLOVENIJE IN ITALIJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema Pokrajinska pestrost Slovenije in Italije obsega skupine ciljev o legah Slovenije in Italije ter njihovih naravnogeografskih enotah. Namen teme oz. skupin ciljev je splošni pregled značilnosti, dejavnikov in procesov v medsebojni povezanosti, kjer lahko učitelj izbira različne konkretne primere iz izbranih slovenskih ali italijanskih pokrajin. Poznavanje, razumevanje in vrednotenje geografskih značilnosti Slovenije in Italije je pomembno tudi za obravnavo teme geografski izzivi Slovenije in Italije, če se zanjo odloči učitelj glede na načelo izbirnosti tem.

Pomembno je, da učitelj dijakom predstavi globlji namen obravnave teme oz. njeno povezavo z vsakdanjim življenjem. Ta je natančneje spoznati geografske izzive Slovenije in Italije, širšega prostora, v katerem živimo in za katerega smo odgovorni, prepoznavati skupne značilnosti, pestrost oz. različnost in funkcionalno povezanost njihovih pokrajin ter razvijati prostorsko predstavo o njih. Pomembno je poznati aktualno problematiko zaradi njenega vpliva na življenje prebivalcev teh prostorov, enako je treba poznati tudi vzroke za aktualne procese, da bi lahko predvidevali prihodnji razvoj. Obenem je pomembno razumeti, da je lahko neka problematika tudi vir kreativnih rešitev ali nov razvojni potencial. Samo dobro poznavanje življenjskega okolja je lahko osnova za odgovorno in kakovostno bivanje v njem.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Strokovni termini

V tem razdelku navajamo razširjen nabor terminov in drugih pojmov, ki jih učitelj obravnava pri skupinah ciljev te teme. Zapis pomeni, da so poudarjeno zapisani le ključni pojmi, ki so navedeni že v posebnem polju v učnem načrtu **Strokovni termini**, učitelj pa poleg teh obravnava še tu zapisane termine in druge pojme oz. pojmovne zveze.

Učitelj pri skupini ciljev **Lega Slovenije in Italije in njune pokrajine** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Predalpske pokrajine, Dinarskokraške pokrajine, Obsredozemske pokrajine, Obpanonske pokrajine, Alpske pokrajine v Sloveniji in Italiji, Padska nižina, Apenini, obalna območja in otoki,**
- » rodnost, smrtnost, naravni prirast, starostna piramida, selitev (migracija), izseljenec, mestno naselje, podeželsko naselje, urbanizacija, suburbanizacija, poselitveni dejavnik, litoralizacija,
- » kmetijstvo, industrija, promet, turizem.

Učitelj pri obravnavi upravne delitve Italije na 20 pokrajin in njihovih glavnih mest upošteva naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » Abruci (Abruzzo), L'Aquila,
- » Bazilikata (Basilicata), Potenza,
- » Kalabrija (Calabria), Catanzaro,
- » Kampanija (Campania), Neapelj (Napoli),
- » Emilija-Romanja (Emilia-Romagna), Bologna,
- » Furlanija-Juljska krajina (Friuli-Venezia Giulia), Trst (Trieste),
- » Lacij (Lazio), Rim (Roma),
- » Ligurija (Liguria), Genova,
- » Lomabrdija (Lombardia), Milano,
- » Marke (Marche), Ancona,
- » Molise, Campobasso,
- » Piemont (Piemonte), Torino,
- » Apulija (Puglia), Bari,
- » Sardinija (Sardegna), Cagliari,
- » Sicilija (Sicilia), Palermo,
- » Toskana (Toscana), Firenze,
- » Trentino-Zgornje Poadižje (Trentino-Alto Adige), Trento,
- » Umbrija (Umbria), Perugia,
- » Dolina Aoste (Valle d'Aosta), Aosta,
- » Benečija (Veneto), Benetke (Venezia).

Učitelj pri skupini ciljev **Predalpske pokrajine** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Predalpske pokrajine, sredogorje, hribovje, dolina, kotlina**,
- » sediment, sedimentna kamnina, magmatska, metamorfna kamnina, prod, pesek, apnenec, dolomit, čizlakit, granodiorit,
- » zmerno celinsko, gorsko, **podgorsko podnebje**,
- » premogovništvo,

- » Srednja Soška dolina, Soča, Kobarid, Tolmin, Idrijsko hribovje, Cerkljansko, Škofjeloško, Polhograjsko hribovje, Idrijca, Idrija, Cerčno, Železniki,
- » Posavsko hribovje, Sava, GEOS, Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Laško, Zidani Most,
- » Golte, Velenje, Šoštanj, Velenjska kotlina, Pohorje, Kozjak, Rogla, Kope, Dravska, Mislinjska, Mežiška dolina, Dravograd, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec,
- » Ljubljanska kotlina, Sava, Kamniška Bistrica, Ljubljana, Ljubljansko barje, Bled, Kranj, Škofja Loka, Domžale, Kamnik, Ljubljana,
- » Celjska kotlina, Celje, Savinja.

Učitelj pri skupini ciljev **Obsredozemske pokrajine** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Obsredozemske pokrajine,**
- » **zmerno sredozemsko podnebje,** burja, jugo, jerina (jerovica),
- » **kraške pokrajine,** Kras,
- » **flišne pokrajine,** Goriška brda, Vipavska dolina, Brkini, dolina Reke, Slovenska Istra,
- » Nova Gorica, Ajdovščina, Vipava, Ilirska Bistrica, Piran, Portorož, Izola, Koper,
- » Luka Koper, Sečoveljske soline, Strunjanske soline,
- » Škocjanske jame, Lipica, Štanjel.

Učitelj pri skupini ciljev **Dinarskokraške pokrajine** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Dinarskokraške pokrajine, dinarskokraška planota, dinarskokraško hribovje, dinarskokraško podolje, ravniki,** Visoke dinarskokraške pokrajine, Nizke dinarskokraške pokrajine,
- » raztapljanje kamnin, vrtača, udornica (koliševka), kraško polje, suha dolina, slepa dolina, škraplja, žlebič, kraška jama, brezno, podzemno pretakanje vode, ponikalnica, presihajoče jezero,
- » **alpsko-dinarska pregrada, zmerno celinsko, podgorsko podnebje,**
- » Banjšice, Spodnja Soška dolina, Trnovski gozd, Nanos, Hrušica, Javorniki, Snežnik,
- » Krimsko hribovje, Bloke, Ribniško-Kočevsko hribovje, Kočevski Nemci ali Kočevarji,
- » Gorjanci,
- » Pivka, Postojna, Postojnska vrata, Postojnska jama, Pivška presihajoča jezera,
- » Notranjsko podolje, Logaško, Planinsko, Cerkljansko, Loško, Babno polje, Rakov Škocjan, Cerkljansko jezero,
- » Ribniško-Kočevsko podolje, Ribniško polje, Kočevsko polje, Kočevje, Ribnica, suha roba,
- » Dolenjsko podolje,

- » Suha krajina, dolina Krke,
- » Bela krajina, Kolpa, Metlika, Črnomelj.

Učitelj pri skupini ciljev **Obpanonske pokrajine** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Obpanonske pokrajine, obpanonske ravnine, obpanonska gričevja,**
- » **zmerno celinsko podnebje,**
- » Novomeška pokrajina, Novo mesto,
- » Krško-Brežiško polje, Krško, Brežice, Terme Čatež, NE Krško,
- » Sotelsko in Voglajnsko gričevje, Rogaška Slatina, Kozjanski regijski park,
- » Haloze,
- » Dravinjske gorice, Slovenske Konjice, Slovenska Bistrica, Zreče,
- » Dravsko in Ptujsko polje, Maribor, Kidričevo, Ptuj,
- » Slovenske gorice, Lenart, Pesnica, Ščavnica,
- » Prekmurje, Pomurje, Pomurska ravnina, Ledava, Mura, Madžari, Romi, Murska Sobota, Ljutomer, Gornja Radgona, Lendava, Moravske Toplice, Radenci,
- » Goričko, Lendavske gorice.

Učitelj pri skupini ciljev **Alpske pokrajine v Sloveniji in Italiji** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Alpske pokrajine, Julijske Alpe, Karavanke, Kamniške in Savinjske Alpe,**
- » **Zahodne Alpe** (Alpi occidentali): Primorske Alpe (Alpi Marittime), Kotijske Alpe (Alpi Cozie), Grajske Alpe (Alpi Graie), Colle di Cadibona, Mont Blanc (Monte Bianco),
- » **Srednje Alpe** (Alpi centrali): Peninske Alpe (Alpi Pennine), Adulske Alpe (Alpi Lepontine), Retijske Alpe (Alpi Retiche), Lombardske Predalpe (Prealpi Lombarde), Monte Rosa, Matterhorn (Monte Cervino),
- » **Vzhodne Alpe** (Alpi orientali): Alpi Atesine, Dolomiti, Karnijske Alpe (Alpi Carniche), Julijske Alpe (Alpi Giulie), Beneške Predalpe (Prealpi Venete), Marmolada,
- » **visokogorje, planota, alpska dolina, alpska kotlina,**
- » koritasta dolina, krnica, morena ali groblja, balvan, grbinasti travnik, soteska, vršaj, melišče,
- » visokogorski kras,
- » Triglavski ledenik, ledenik pod Skuto, Ghiacciaio dell'Adamello,
- » **gorsko podnebje**, zgornja gozdna meja, podnebne spremembe,

- » planinsko pašništvo (planšarstvo), gozdarstvo, turizem, turizem na kmetijah,
- » gornišstvo, alpinizem, gorsko kolesarjenje, jadrarno padalstvo, kajak, kanu, rafting, smučanje, tek na smučeh,
- » Triglavski narodni park, Gran Paradiso, Stelvio, Dolomiti Bellunesi,
- » Aosta, Sondrio, Trento, Bolzano, Belluno, Tarvisio,
- » Pomembnejša smučarska središča v italijanskih Alpah: Courmayeur, Cervinia, Sestrière, Madonna di Campiglio, Cortina d'Ampezzo, Livigno,
- » Tunnel di Ventimiglia, Tunnel del Fréjus, Tunnel del Monte Bianco, Tunnel di base del San Gottardo, Tunnel di base del Brennero, Predel (Passo del Predil).

Učitelj pri skupini ciljev **Padska nižina** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Alta pianura, bassa pianura, risorgive**, fontanili,
- » Dora Baltea, Dora Riparia, Po, Ticino, Adda, Oglio, Mincio, Tanaro, Scrivia, Trebbia, Secchia, Taro, Panaro; Adige, Brenta, Piave, Tagliamento, Isonzo, Reno; Valli di Comacchio, laguna di Venezia, laguna di Grado,
- » Lago di Garda, Lago d'Iseo, Lago di Como, Lago Maggiore,
- » Torino, Asti, Alessandria, Novara; Milano, Varese, Como, Bergamo, Brescia, Monza, Pavia, Cremona, Mantova; Bologna, Piacenza, Parma, Reggio Emilia, Modena, Ferrara, Ravenna, Rimini; Venezia, Padova, Vicenza, Verona, Treviso; Videm (Udine), Čedad (Cividale), Gorica (Gorizia), Palmanova, Oglej (Aquileia), Tržič (Monfalcone),
- » **celinsko podnebje** (clima padana),
- » osuševanje, **intenzivno kmetijstvo**, riževa polja (risaie), podnebne spremembe, onesnaževanje zraka, poplave, suša, toča, spreminjanje obalne črte,
- » **urbanizacija, industrializacija**, industrijski trikotnik, industrijsko mesto, industrijsko okrožje (distretti produttivi).

Učitelj pri skupini ciljev **Apenini** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Severni Apenini**, Appennino Ligure, Toskansko-emilijanski Apenini (Appennino Tosco-Emiliano), Colle di Cadibona.
- » **Srednji Apenini**, Appennino Umbro-Marchigiano, Appennino Abruzzese, Subappennino, Apuanske Alpe, Monti Sibillini, Gran Sasso d'Italia, Maiella, ghiacciaio del Calderone, Antiappennino (o Preappennino).
- » **Južni Apenini**, Appennino Campano, Appennino Lucano, Appennino Calabro, Aspromonte, Sila, Appennino Siculo, Monti Peloritani, Monti Nebrodi, le Madonie,
- » kotline (conche intermontane), vzporedne gorske verige, kraški pojav,
- » **apeninsko podnebno območje** (regione climatica appenninica), **kalabrijsko-siciljansko podnebno območje** (regione climatica calabro-sicula),

- » Arno, Tevere, fiume,
- » **depopulacija,**
- » kmečki turizem,
- » Toskana, Abrucij, Molise, Umbrija, Lacij, Kampanija, Bazilikata, Kalabrija,
- » Firenze, Siena, Arezzo, Pisa, Lucca, Pistoia, Prato; Pesaro, Ancona, Macerata; Benevento, Avellino; Cosenza, Crotone, Catanzaro, Reggio, Calabria; Matera, Potenza; L'Aquila, Pescara, Chieti; Frosinone, Rieti, Viterbo; Perugia, Terni.

Učitelj pri skupini ciljev **Obalna območja in otoki** naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » Sicilia, Sardegna, Puglia,
- » Isole Lipari, Isole Egadi, Isole Tremiti, Arcipelago Toscano, Isola d'Elba, Isole Pelagie, Lampedusa, Pantelleria, Arcipelago Campano, Ischia, Capri, Arcipelago della Maddalena,
- » Ligursko morje, Tirensko morje, Jonsko morje, Jadransko morje, Sredozemsko morje,
- » Etna, Vesuvio, Stromboli, Vulcano,
- » Murge, Tavoliere, Piana di Catania, Pianura Campana, Agro Pontino, Agro Romano, Maremma, Campidano, Pianura Salentina,
- » Volturno, Aterno-Pescara, Tirso,
- » visoka obala, nizka obala,
- » sredozemsko podnebje, **makija,**
- » **litoralizacija,**
- » **Mezzogiorno,** Cassa per il Mezzogiorno,
- » Rim, Neapelj, Salerno; Palermo, Messina, Catania; Sassari, Cagliari; Foggia, Bari, Taranto, Lecce.

Učitelj pri skupini ciljev **Slovensko zamejstvo, narodne skupnosti v Sloveniji in jezikovne manjšine v Italiji** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **zamejstvo, narodna skupnost,**
- » avstrijska Koroška, avstrijska Štajerska,
- » Tržaška pokrajina, Goriška pokrajina, Videmska pokrajina, Beneška Slovenija, Rezija, Kanalska dolina,
- » Slovensko Porabje,
- » Slovenci na Hrvaškem,
- » **regija (dežela) s posebnim statutom,** Furlanija Julijska krajina, Dolina Aoste, Trentino-Zgornje Padižje, Sicilija, Sardinija,

- » **jezikovna manjšina**, francoska, nemška, furlanska, ladinska, albanska, grška, hrvaška, katalonska manjšina.

Vključevanje skupnih ciljev

V cilje oziroma standarde znanja so prav tako umeščeni različni skupni cilji s poudarkom na področjih jezika, državljanstva, kulture in umetnosti ter trajnostnega razvoja, ki učitelja zavezujejo, da dijake prednostno usmerja k rabi strokovne terminologije, aktivnem državljanstvu, poosebljanju vrednot trajnosti, sprejemanju kompleksnosti v trajnosti, zamišljanju trajnostnih prihodnosti. Podrobneje so pojasnjeni v didaktičnih priporočilih za to temo.

LEGA SLOVENIJE IN ITALIJE IN NJUNE POKRAJINE

CILJI

Dijak:

- s pomočjo zemljevida določa in opisuje lego Slovenije in Italije ter vrednoti posledice njune lege na stičišču velikih evropskih naravnogeografskih enot in jezikovnih skupin;

SC (1.1.2.1)

- ugotavlja razlike v naravnogeografski delitvi Italije in Slovenije;

- imenuje in na zemljevidu išče velike naravnogeografske pokrajine Slovenije in Italije;

- ugotavlja bistvene značilnosti naravnogeografskih pokrajin v Sloveniji in Italiji in pojasni razlike med njimi;

SC (1.1.2.1)

- raziše upravno delitev Italije na pokrajine ter ob zemljevidu ugotavlja njihovo lego in pomembnejša mesta.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » s pomočjo zemljevida pojasni lego Slovenije na stičišču velikih naravnih enot in jezikovno pestrost;
- » navede in ob zemljevidu pokaže prevladujoče reliefne oblike Slovenije in Italije;
- » navede in na zemljevidu pokaže velike naravnogeografske pokrajine Slovenije in Italije ter pojasni razlike med njimi;
- » razloži upravno delitev Italije na pokrajine, jih našteje, pokaže na zemljevidu pokrajine in pomembnejša mesta;

TERMINI

- Predalpske pokrajine
- Dinarskokraške pokrajine
- Obsredozemske pokrajine
- Obpanonske pokrajine
- Alpske pokrajine v Sloveniji in Italiji
- Padska nižina
- Apenini
- Obalna območja in otoki

PREDALPSKE POKRAJINE

CILJI

Dijak:

O: na zemljevidu išče Predalpske pokrajine in njene glavne enote, večja hribovja, reke, doline in naselja;

SC (1.1.2.1 | 4.1.1.1)

O: ugotavlja glavne naravne značilnosti Predalpskih pokrajin, ugotavlja glavne naravne značilnosti Predalpskih pokrajin;

O: opisuje družbenogeografske (prebivalstvo, naravni viri, gospodarstvo) značilnosti (posebnosti) predalpskih pokrajin;

SC (1.1.2.2 | 4.1.3.1)

I: sklepa o glavnih naravnih in družbenih značilnostih Celjske in Ljubljanske kotline ter o njunih razvojnih posebnostih;

SC (2.3.1.1)

I: išče primere naravne in kulturne dediščine;

SC (1.1.4.1 | 2.1.3.1 | 4.1.1.1)

I: na primeru predalpskih pokrajin pojasnjuje specifiko okoljske degradacije in načine sanacij.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» opredeli geografsko lego Predalpskih pokrajin, našteje in na zemljevidu pokaže večja hribovja, reke, doline in naselja;

» opiše površje in značilnosti podnebja;

» našteje različne oblike poselitve in pojasni vpliv naravnih in družbenih dejavnikov na poselitev v Predalpskih pokrajinah.

TERMINI

◦ Predalpske pokrajine ◦ sredogorje ◦ hribovje ◦ dolina ◦ kotlina ◦ podgorsko podnebje

DINARSKOKRAŠKE POKRAJINE

CILJI

Dijak:

🟡: na zemljevidu išče lego in obseg Dinarskokraških pokrajin ter pomembnejše visoke dinarske planote, hribovja, večja kraška polja, podolja, Suho krajino in Belo krajino, večje reke in večja mesta;

SC (4.1.1.1)

🟡: izpostavlja glavne značilnosti površja, vodovja in podnebja;

SC (1.1.2.2)

🟡: opisuje gospodarske značilnosti ter jih povezuje z značilnostmi poselitve;

SC (2.2.2.1)

🟡: pojasnjuje posebnosti izbranih pokrajin (Pivka, Notranjsko podolje, Dolenjsko podolje, Ribniško - Kočevsko polje, Suha krajina in Bela krajina);

SC (2.3.1.2)

🟡: našteva in vrednoti primere naravnih vrednot in kulturne dediščine.

SC (4.1.1.1 | 2.1.3.1 | 1.1.4.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» na zemljevidu pokaže visoke dinarske planote, hribovja, večja kraška polja, podolja, Suho krajino in Belo krajino, večje reke in večja mesta;

» opiše značilnosti kraškega površja, vodovja in podnebja;

» na osnovi naravnogeografskih posebnosti sklepa na poselitev in gospodarske dejavnosti.

TERMINI

- Dinarskokraške pokrajine ◦ dinarskokraško hribovje ◦ dinarskokraška planota ◦ dinarskokraško podolje
- ravnik ◦ zmerno celinsko podnebje ◦ podgorsko podnebje

OBSREDOZEMSKKE POKRAJINE

CILJI

Dijak:

O: na zemljevidu razmeji kraške in flišne pokrajine ter išče njena večja gričevja, hribovja, planoto, reke, doline in najpomembnejša naselja;

SC (4.1.1.1)

O: izpostavlja posebnosti podnebja in rastlinstva;

O: opisuje značilnosti prebivalstva in gospodarstva Obsredozemskih pokrajin;

SC (4.1.1.1)

I: našteva in vrednoti primere naravnih vrednot in kulturne dediščine;

SC (2.1.3.1)

I: za poljubni kraj izdeluje analizo možnosti razvoja gospodarstva in njegovega vpliva na pokrajino z vidika trajnosti;

SC (4.1.3.1 | 4.3.1.1)

I: preiskuje razvoj Luke Koper in predstavi argumente za njeno nadaljnje širjenje.

SC (2.2.1.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » na zemljevidu pokaže in razmeji kraške in flišne pokrajine ter na zemljevidu pokaže večja gričevja, hribovja, planoto, reke, doline in naselja;
- » opiše pokrajinsko raznolikost obeh tipov pokrajin in pojasni posebnosti podnebja, rastlinstva in kmetijstva;
- » našteje glavne gospodarske dejavnosti in utemelji gospodarski pomen **Obsredozemskih pokrajin** s poudarkom na turizmu in prometu;
- » razloži posebne pravice italijanske narodne skupnosti in razloži nastanek izrazito multikulturnega okolja priobalnih naselij;
- » opiše povezljivost znanja o fizičnih in družbenih značilnostih Obsredozemskih pokrajin v vsakdanjem življenju oz. pri njegovem bodočem poklicu.

TERMINI

◦ Obsredozemske pokrajine ◦ kraške pokrajine ◦ flišne pokrajine ◦ zmerno sredozemsko podnebje

OBPANONSKE POKRAJINE

CILJI

Dijak:

O: na zemljevidu opredeljuje lego, obseg in razlikuje dva tipa površja ter poimenuje posamezne pokrajine, večje reke in naselja;

SC (4.1.1.1)

O: opredeljuje značilnosti podnebja in rastlinstva;

O: ugotavlja družbene značilnosti Obpanonskih pokrajin;

I: ugotavlja družbene posebnosti izbranih pokrajin;

SC (2.2.1.1 | 2.3.1.1)

I: našteva in vrednoti primere naravnih vrednot in kulturne dediščine.

SC (2.1.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» opiše lego Obpanonskih pokrajin in na zemljevidu pokaže posamezne gričevnate in ravninske pokrajine ter najpomembnejša naselja in reke;

» pojasni značilnosti podnebja Obpanonskih pokrajin;

» našteje in opiše družbene značilnosti Obpanonskih pokrajin (prebivalstvo in poselitev, nadpovprečen pomen in problemi v različnih panogah kmetijstva, zdraviliški turizem);

» pojasni prebivalstvene posebnosti Prekmurja (Madžari, Romi, evangeličani);

» na zemljevidu omeji dvojezično območje ter obrazloži posebne pravice madžarske narodne skupnosti.

TERMINI

◦ obpanonske ravnine ◦ obpanonska gričevja ◦ zmerno celinsko podnebje ◦ Obpanonske pokrajine

ALPSKE POKRAJINE V SLOVENIJI IN ITALIJI

CILJI

Dijak:

O: na zemljevidu omeji obseg Alpskih pokrajin v Sloveniji in ugotavlja delitev Alp v Italiji;

SC (4.1.1.1)

O: na zemljevidu išče glavne reliefne oblike (doline, kotline, planote, vrhovi, gorska jezera in ostanki nekdanjih ledenikov) in pomembnejša naselja;

SC (1.1.2.2)

O: ugotavlja glavne kamnine, ki gradijo Alpske pokrajine v Sloveniji in Italiji;

SC (1.1.2.2)

O: opisuje posledice ledeniškega preoblikovanja površja v pleistocenu;

O: analizira značilnosti gorskega podnebja;

SC (1.1.2.1 | 4.1.1.1)

I: *pojasnjuje vzroke in posledice podnebnih sprememb v gorskih pokrajinah;*

SC (2.2.2.1)

O: opisuje glavne gospodarske dejavnosti (gorsko kmetijstvo (pašništvo), industrija, turizem);

O: izpostavlja posebnosti razvoja gorskega kmetijstva s posebnim ozirom na planinsko pašništvo;

SC (2.2.2.1 | 2.3.1.1)

O: ugotavlja značilne oblike poletnih in zimskih turističnih aktivnosti;

SC (2.1.1.1 | 2.3.1.1)

O: določi lego in ugotavlja vlogo Triglavskega narodnega parka, parkov Gran Paradiso, Stelvio in/ali Dolomiti Bellunesi ter našteva primere drugih naravnih vrednot in kulturne dediščine;

SC (2.1.3.1)

O: raziskuje pomen predorov in prelazov za prometno povezanost Italije s sosednjimi državami.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» na zemljevidu pokaže glavna gorovja, glavne doline, kotline, planote, vrhove, gorska jezera in pomembnejša naselja;

» pojasni nastanek ledenikov, našteje in razloži značilne ledeniške in druge oblike površja;

» opiše značilnosti gorskega podnebja in primerja podnebje preteklih desetletij z današnjim;

» našteje in utemelji glavne gospodarske dejavnosti (gorsko kmetijstvo (pašništvo), industrija, turizem);

» navede in pokaže na zemljevidu glavne predore in prelaze v Alpah ter utemelji njihov pomen za prometno povezanost Italije s sosednjimi državami.

TERMINI

◦ Julijske Alpe ◦ Karavanke ◦ Kamniške in Savinjske Alpe ◦ visokogorje ◦ planota ◦ alpska dolina ◦ alpska kotlina ◦ gorsko podnebje ◦ Alpske pokrajine

PADSKA NIŽINA

CILJI

Dijak:

- O:** ob zemljevidu spozna lego Padske nižine ter njeni glavni enoti, reke in naselja;
- I:** ugotavlja nastanek izvirov (*risorgive*);
- I:** raziskuje nastanek Padske nižine;
- O:** raziskuje naravnogeografske značilnosti Padske nižine (podnebje, vodovje);
- O:** prepozna družbenogeografski pomen Padske nižine (gostoto prebivalstva, gospodarstvo, naselja);
- O:** vrednoti Padsko nižino z vidika degradacije okolja in občutljivosti za naravne nesreče;
- I:** razišče problematiko poplavljanja morja v Beneški laguni ter sprejete ukrepe.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » na zemljevidu omeji Padsko nižino, pokaže enoti Padske nižine (*alta e bassa pianura*), glavne reke in naselja;
- » na zemljevidu pokaže in pojasni nastanek izvirov (*risorgive*);
- » pojasni nastanek Padske nižine;
- » opiše podnebne značilnosti Padske nižine;
- » primerja alpske in apeninske pritoke Pada;
- » opiše vpliv površja na poselitev in gospodarstvo;
- » pojasni vzroke za ranljivost okolja (onesnaževanje zraka, poplave, suša, toča, spreminjanje obalne črte);
- » opiše glavne naravne nesreče v Padski nižini.

TERMINI

◦ alta pianura ◦ bassa pianura ◦ risorgive ◦ celinsko podnebje ◦ urbanizacija ◦ industrializacija ◦ intenzivno kmetijstvo

APENINI

CILJI

Dijak:

O: ob zemljevidu spozna lego Apeninov ter njihovih glavnih enot, jezera Trasimeno in glavnih naselij;

SC (4.1.1.1)

O: s pomočjo zemljevida opisuje izoblikovanost Apeninov;

SC (1.1.2.2)

I: vrednoti kamninsko zgradbo Apeninov z vidika hidrogeološke nevarnosti;

SC (2.1.3.1)

O: prepozna Apenine kot eno najpomembnejših potresno aktivnih območij v Italiji;

I: raziskuje posledice preteklih potresov;

SC (1.1.4.1 | 4.1.2.1)

O: primerja gorsko podnebje v Apeninih in Alpah;

SC (1.1.2.2)

O: primerja gospodarsko usmerjenost različnih enot Apeninov; primerja gospodarsko usmerjenost različnih enot Apeninov;

O: analizira poselitvene značilnosti;

SC (2.1.2.1)

I: raziskuje zavarovana območja v Apeninih.

SC (2.1.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» Na zemljevidu pokaže glavne enote (severni, srednji, južni), vrhove, jezero Trasimeno in glavna naselja;

» opiše reliefne značilnosti posameznih enot;

» našteje najbolj razširjene kamnine in jih poveže s plazovitostjo v posameznih enotah;

» navede vzroke potresne aktivnosti;

» opiše značilnosti gorskega podnebja v Apeninih in ga primerja z gorskim podnebjem v Alpah;

» opiše in utemelji razlike v gospodarski usmerjenosti različnih enot Apeninov;

» utemelji perifernost Apeninov in jo poveže z družbenogeografskimi značilnostmi;

» na zemljevidu pokaže in utemelji pomen izbranih zavarovanih območij.

TERMINI

◦ Severni Apenini ◦ Srednji Apenini ◦ Južni Apenini ◦ apeninsko podnebno območje ◦ kalabrijsko-siciljansko podnebno območje ◦ depopulacija

OBALNA OBMOČJA IN OTOKI

CILJI

Dijak:

- O:** ob zemljevidu spozna glave otoke in otočja, reke, vulkane in glavna naselja;
SC (4.1.1.1)
- O:** primerja značilnosti podnebja in rastlinstva obalnih območij in otokov;
- O:** primerja gospodarsko usmerjenost obalnih območij in otokov ter proces litoralizacije;
SC (2.3.1.1)
- O:** ugotavlja omejitvene dejavnike za razvoj gospodarstva na jugu Italije (Mezzogiorno);
- O:** razišče oblike turizma in vrednoti možnosti za nadaljnji razvoj turistične dejavnosti;
SC (2.3.3.1)
- I:** raziskuje problematiko migracijskih tokov v Sredozemskem morju.
SC (2.3.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » na zemljevidu pokaže glavne otoke in otočja, reke, vulkane in glavna naselja;
- » opiše značilnosti podnebja in rastlinstva obalnih območij in otokov;
- » opiše in utemelji gospodarsko usmerjenost obalnih območij in otokov ter proces litoralizacije;
- » navede omejitvene dejavnike za razvoj gospodarstva na jugu Italije (Mezzogiorno);
- » opiše razvite oblike turizma in danosti za razvoj turistične dejavnosti;
- » vrednoti trajnostnost razvitih oblik turizma;
- » opiše problematiko migracijskih tokov v Sredozemskem morju.

TERMINI

- makija ◦ litoralizacija ◦ Mezzogiorno

SLOVENSKO ZAMEJSTVO, NARODNE SKUPNOSTI V SLOVENIJI IN JEZIKOVNE MANJŠINE V ITALIJI

CILJI

Dijak:

- : na zemljevidu išče območja, kjer živi slovenska narodna skupnost, ter tamkajšnja pokrajinska središča;
- : na zemljevidu išče območja avtohtonih narodnih skupnosti v Sloveniji in jezikovnih manjšin v Italiji ter tamkajšnja pomembnejša naselja;
- : raziskuje aktualne izzive, s katerimi se srečujejo pripadniki narodne skupnosti.
- SC (1.1.3.1 | 1.1.4.1 | 4.1.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » ob pomoči zemljevida imenuje in pokaže območja v Italiji, Avstriji, na Madžarskem, Hrvaškem, kjer živi slovenska narodna skupnost;
- » ob pomoči zemljevida imenuje in pokaže območja avtohtonih narodnih skupnosti v Sloveniji in jezikovnih manjšin v Italiji ter imenuje tamkajšnja pomembnejša naselja.

TERMINI

- zamejstvo
- narodna skupnost
- jezikovna manjšina

IZZIVI SODOBNEGA SVETA

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema Izzivi sodobnega sveta vključuje skupine ciljev, povezane z obravnavo vseh celin razen Evrope, ki je samostojna tema učnega načrta. Antarktika in severno polarno območje sta, kot je že praksa v slovenski šolski geografiji, združena v skupino ciljev Polarna območja. Spoznavanje globalnih izzivov sveta in celin stremi k celovitemu in kompleksnemu pogledu na zemeljsko celostnost s poudarkom na razumevanju naravnih in družbenih procesov ter pojavov po celinah.

Vsaka skupina ciljev je zasnovana tako, da ima najprej zapisane cilje, ki na kratko opredelijo geografski okvir celine. Ta je pogosto osnovan na temeljnih naravnogeografskih značilnostih celine (površje, naravne ali reliefne enote, reke, jezera ipd.), nato pa sledijo cilji, ki so povezani s posebnostmi vsake celine in so pogosto rezultat družbenogeografske pestrosti.

Pri izboru vsebin je pomembna tudi aktualizacija s cilji, ki so povezani s podnebnimi spremembami in ponekod tudi naravnimi nesrečami, ki vse bolj intenzivno spreminjajo globalno geografsko stvarnost. Nekatere vsebine, ki so jih dijaki v preteklosti spoznali že pri spoznavanju obče geografije pri temi Človek in pokrajina, so pri posameznih celinah posebej poudarjene šele v teh skupinah ciljev kot študija primera z namenom, da dijaki na konkretnem primeru pojav spoznajo in vrednotijo njegove posledice v prostoru.

Kjer se vključuje zgodovinske preglede, je nujna medpredmetna povezava z zgodovino – npr. krizna žarišča, kolonialna preteklost, geografska odkritja idr.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Strokovni termini

V tem razdelku navajamo razširjen nabor terminov in drugih pojmov, ki jih učitelj obravnava pri skupinah ciljev te teme. Zapis pomeni, da so poudarjeno zapisani le ključni pojmi, ki so navedeni že v posebnem polju v učnem načrtu **Strokovni termini**, učitelj pa poleg teh obravnava še tu zapisane termine in druge pojme oz. pojmovne zveze.

Učitelj pri skupini ciljev **Azija** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » Kavkaz, Himalaja, Tibet, Kamčatka, Korejski polotok, Japonsko otočje, Filipini, Indonezijski polotok, Indonezijsko otočje, Veliko Kitajsko nižavje, Indijski polotok, Dekanska planota, Gangeško nižavje, Arabski polotok,
- » ognjeni obroč,
- » monsunsko kroženje zraka, poletni monsun, zimski monsun, tajfun,
- » endoreično območje, areično območje,

41 Izobraževalni programi srednjega strokovnega izobraževanja z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre | Izobraževalni programi poklicno-tehniškega izobraževanja z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre | Geografija

- » Gobi, Aralsko jezero, Rumena reka, Modra reka, Jez treh sotesk, Ind, Ganges, Bramaputra, Evfrat, Tigris, Mezopotamija, Bengalsko nižavje,
- » cunami,
- » hinduizem, budizem, islam, krščanstvo, judovstvo,
- » OPEC, Perzijski zaliv, Iran, Irak, Saudova Arabija, Kaspijski bazen,
- » Kitajska, Indija, Japonska, Afganistan, azijski tigri, Južna Koreja, Singapur, Tajvan, Malezija, Tajska, Indonezija, Vietnam, Bangladeš,
- » zelena revolucija, samooskrbno kmetijstvo, nomadska živinoreja, plantažno kmetijstvo,
- » krčenje jezer, deforestacija,
- » krizno žarišče, Bližnji Vzhod, Izrael, Palestina, Kašmir, Severna Koreja, Južna Koreja, Tajvan.

Učitelj pri skupini ciljev **Afrika** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Severna Afrika, Podsaharska Afrika,**
- » **Atlas, Etiopsko višavje, Jezersko višavje, Zmajevo gorovje, Kapsko gorovje, Čadska kotlina, Kongovska kotlina, Kotlina Viktorijinega jezera, Kalaharijska kotlina,**
- » Madagaskar, Gvinejski zaliv
- » Viktorijino jezero, Jez velikega etiopskega preporoda,
- » Nil, Niger, Kongo, Zambezi,
- » Sahel, dezertifikacija,
- » monostrukturno gospodarstvo,
- » kolonializem, neokolonializem,
- » krizno žarišče.

Učitelj pri skupini ciljev **Severna Amerika** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **ZDA, Kanada,**
- » **Kanadski ščit, Apalači, Osrednje nižavje, Osrednje višavje, priobalna nižavja, Velike planjave, gorati zahod, Skalno gorovje, Velika kotlina,**
- » Misisipi, Reka sv. Lovrenca, Kolorado, Rio Grande, Velika jezera, Aljaska, Kalifornija, Florida, Labrador, Hudsonov zaliv, Mehiški zaliv,
- » potresi, prelom sv. Andreja
- » poplave, hurikani, tornadi, vdori hladnega zraka,

- » staroselci, Američani evropskega porekla, Afroameričani, Latinoameričani, azijski Američani, amerikanizacija, kulturni mozaik
- » multikulturalizem, migracije,
- » poslovno središče (downtown), suburbanizacija, geto, somestje (konurbacija), megalopolis,
- » družinska farma, agrobiznis,
- » mineralna surovina,
- » industrijski pas, industrija visoke tehnologije, industrijski park, sončni pas (Sun belt),
- » informacijska družba.

Učitelj pri skupini ciljev **Latinska Amerika** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Latinska Amerika, Srednja Amerika, Južna Amerika, Medmorska Amerika,**
- » **Karibsko otočje, Veliki in Mali Antili, Bahamski otoki, Andi, Amazonsko nižavje, Orinoško nižavje, Laplatsko nižavje, Gran Chaco, Pampe, Atakama, (Vzhodna) Patagonija, Brazilsko višavje, Gvajansko višavje,**
- » Mehiški zaliv, Karibsko morje, Amazonka, Orinoko, Laplata,
- » Kalifornijski polotok, Jukatan,
- » biotska raznolikost,
- » konkvistadorji, staroselci,
- » metropola, barakarsko naselje, favela.

Učitelj pri skupini ciljev **Avstralija z Oceanijo** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Avstralija, Veliko razvodno gorovje, Srednjeavstralsko nižavje, Avstralski ščit, Tasmanija, Veliki koralni greben,**
- » **Nova Zelandija, Severni otok, Južni otok, Južne Alpe,**
- » **Oceanija, Melanezija, Mikronezija, Polinezija,**
- » Koralno morje, Veliki avstralski zaliv, Carpentarijski zaliv,
- » Maori
- » Darling, Murray,
- » Velika avstralska puščava, outback, Eyrovo jezero, Uluru,
- » vrečarji, evkalipt,
- » Aborigini, politika »bele« Avstralije, integracija, multikulturni razvoj, Slovenci v Avstraliji,

- » arteška voda, Veliki arteški bazen,
- » vulkanski otok, koralni otok, atol.

Učitelj pri skupini ciljev **Polarna območja** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Arktika, Antarktika, Grenlandija**, Transantarktično gorovje,
- » **Arktični ocean, Antarktični ocean**,
- » antarktična konvergenca, kril,
- » Permafrost,
- » ozonska luknja.

Vključevanje skupnih ciljev

V cilje oziroma standarde znanja so prav tako umeščeni različni skupni cilji s poudarkom na področjih jezika, državljanstva, kulture in umetnosti ter trajnostnega razvoja, ki učitelja zavezujejo, da dijake prednostno usmerja k rabi strokovne terminologije, aktivnem državljanstvu, poosebljanju vrednot trajnosti, sprejemanju kompleksnosti v trajnosti, zamišljanju trajnostnih prihodnosti. Podrobneje so pojasnjeni v didaktičnih priporočilih za to temo.

AZIJA

CILJI

Dijak:

- : opredeljuje lego in obseg Azije ter imenuje največje otoke, polotoke, reke, morja in jezera;
- : opisuje osnovne značilnosti površja Azije;
- : našteva in pojasnjuje poglobitve podnebne dejavnike v Aziji in poveže podnebja s tipi naravnega rastlinstva v Aziji;
- I: *vrednoti pomen velikih azijskih rek za življenje prebivalstva;*
SC (2.1.3.1 | 2.3.1.1)
- I: *naštevati in pojasniti vpliv naravnih nesreč na življenje v Aziji, ter spoznati zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja;*
SC (1.1.2.1 | 2.3.1.1 | 3.2.4.1)
- : analizira osnovne demografske značilnosti Azije;
SC (4.1.2.1)
- : pojasnjuje vzroke za različno gospodarsko razvitost azijskih držav in posledice vpliva na okolje;

I: primerja hitro rastoča gospodarstva nekaterih azijskih držav v preteklosti in danes ter vpliv na okolje (Japonska, Kitajska, J. Koreja, Indija, Malezija, Tajska, Vietnam);

SC (1.1.2.2 | 2.2.2.1)

I: opisuje oblike kmetijstva in njihovo razširjenost in glavne izzive;

SC (1.2.2.1 | 2.2.1.1 | 1.2.2.2)

I: izpostavlja aktualna azijska krizna žarišča.

SC (1.2.1.5 | 1.2.2.1 | 2.2.1.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » s pomočjo zemljevida opiše površje Azije in imenuje največje otoke, polotoke, reke, morja in jezera;
- » na zemljevidu določi in imenuje reliefne enote in jih glede na nastanek opiše in razvrsti;
- » razloži glavne značilnosti azijskega podnebja in rastlinstva v povezavi z reliefom in monsunskim kroženjem zraka;
- » opiše osnovne demografske značilnosti Azije (številčnost, gostota, starost prebivalstva, rast prebivalstva, verstva);
- » pojasni velike razlike v gospodarski usmeritvi in razvitosti celine,
- » našteje vzroke in posledice obremenjevanje okolja v Aziji;
- » opiše povezljivost znanja o fizičnih in družbenih značilnostih Azije v vsakdanjem življenju oz. pri njegovem bodočem poklicu.

TERMINI

- Kavkaz ◦ Himalaja ◦ Tibet ◦ Kamčatka ◦ Korejski polotok ◦ Japonsko otočje ◦ Filipini ◦ Indonezijsko otočje
- Veliko kitajsko nižavje ◦ Indijski polotok ◦ Dekanska planota ◦ Gangeško nižavje ◦ Arabski polotok
- ognjeni obroč

AFRIKA

CILJI

Dijak:

O: opredeljuje lego in obseg Afrike ter na zemljevidu išče največje otoke, reke, morja in zalive ter jezera;

SC (1.1.2.2)

O: na zemljevidu išče in opisuje glavne reliefne enote, jih povezuje z geološkim razvojem ter primerja z vidika velike naravne raznolikosti;

O: opisuje dejavnike in podnebne tipe ter izoblikovanost rastlinskih pasov;

SC (2.2.1.2 | 2.3.1.1)

I: opredeljuje pomen različnih naravnih virov (rude, nafta, plin, kmetijska zemljišča, reke, sončna energija);

SC (2.2.1.1 | 2.2.1.2)

O: v luči zgodovinskega dogajanja spozna družbeni in gospodarski razvoj celine;

SC (1.2.1.5 | 1.2.2.2)

I: izpostavlja glavna afriška krizna žarišča.

SC (1.2.1.5 | 2.2.1.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » s pomočjo zemljevida opiše površje Afrike, določi in imenuje največje otoke, reke, morja in zalive ter jezera;
- » na zemljevidu določi in imenuje glavne reliefne enote in razloži nastanek tektonskih jarkov na vzhodu celine;
- » razloži značilnosti pojavljanja podnebnih tipov in vzroke za veliko biotsko pestrost (biodiverziteto);
- » na primeru Sahela razloži posledice podnebnih sprememb in človekovih dejavnosti;
- » pojasni družbeno raznolikost Afrike in njen pomen v sodobnem svetu ter pojasni pojavljanje glavnih kriznih žarišč.

TERMINI

◦ Severna Afrika ◦ Podsaharska Afrika ◦ Atlas ◦ Etiopsko višavje ◦ Jezersko višavje ◦ Zmajeve gore ◦ Kapske gore ◦ Čadska kotlina ◦ Kongovska kotlina ◦ Kotlina Viktorijinega jezera ◦ Kalaharska kotlina

SEVERNA AMERIKA

CILJI

Dijak:

- O:** opredeljuje lego in obseg Severne Amerike ter imenuje največje polotoke, reke, morja, zalive in jezera;
- O:** išče glavne reliefne enote in povzema ključne naravnogeografske značilnosti Severne Amerike;
- O:** opisuje izbrane naravne nesreče v Severni Ameriki;
- SC** (2.3.1.1 | 5.1.5.1)
- O:** opisuje spreminjanje položaja staroselcev in pojasni kulturno raznolikost Severne Amerike kot posledico priseljevanja ter notranjih migracij;
- SC** (1.2.2.2 | 2.2.2.1)
- I:** ugotavlja značilnosti ameriške urbanizacije in nastajanje velikih ameriških mest ter somestij;
- SC** (2.3.1.1)
- O:** raziskuje glavne značilnosti ameriškega gospodarstva;
- SC** (2.3.1.2)
- I:** opisuje in primerja stara in nova gospodarska območja;
- SC** (2.2.1.1)
- I:** preiskuje razvojne možnosti Kanade in ZDA in ju primerja po različnih družbenogeografskih značilnostih.
- SC** (1.1.4.1 | 2.3.1.1 | 4.1.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » s pomočjo zemljevida opiše površje Severne Amerike, določi in imenuje največje polotoke, reke, morja in zalive ter jezera;
- » pojasni ključne značilnosti podnebja in rastlinstva;
- » našteje in prostorsko umesti izbrane **naravne nesreče v Severni Ameriki**;
- » pojasni, kako se je skozi zgodovino spreminjal položaj staroselcev,
- » razloži glavne značilnosti spreminjanja sestave prebivalstva;
- » **razčleni posebnosti ameriškega gospodarstva (tehnološka razvitost, nove tehnologije, informacijska družba, agrobiznis, okoljski problemi)** in kritično osvetli njegov pomen, pri čemer vključuje tudi vidik trajnostnega razvoja;
- » opiše povezljivost znanja o družbenih značilnostih Severne Amerike oz. ZDA v vsakdanjem življenju oz. pri njegovem bodočem poklicu.

TERMINI

- Združene države Amerike ◦ Kanada ◦ Kanadski ščit ◦ Apalači ◦ Osrednje nižavje ◦ priobalna nižavja
- Velike planjave ◦ gorati zahod ◦ Skalno gorovje ◦ Velika kotlina

LATINSKA AMERIKA

CILJI

Dijak:

- : razlikuje pojme Latinska, Srednja in Južna Amerika;
- : opisuje reliefne in podnebne značilnosti glavnih naravnih enot Srednje in Južne Amerike;
- : raziskuje pomen amazonskega tropskega deževnega gozda in njegovo ogroženost;
- SC (2.1.3.1)
- : opisuje značilnosti sestave prebivalstva in analizira probleme velike socialne razslojenosti, rasti velemest in kriminala;
- SC (1.2.2.1 | 2.2.2.1)
- : prepozna gospodarsko raznolikost Latinske Amerike;
- SC (2.2.1.1)
- I: prepozna Brazilijo kot gospodarskega velikana;
- SC (2.3.1.1)
- I: izpostavlja geografske izzive Latinske Amerike.
- SC (1.2.1.5 | 2.2.1.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » razloži pojem Latinske Amerike in razlike med Srednjo in Južno Ameriko;
- » na zemljevidu določi in imenuje glavne naravne enote Srednje in Južne Amerike;
- » s pomočjo zemljevida določi in imenuje največje otoke, reke, morje in oceana, zalive in jezera;
- » razloži glavne značilnosti amazonskega tropskega deževnega gozda in posledice izkoriščanja;
- » razloži posledice prihoda evropskih osvajalcev na demografsko sestavo;
- » opiše rast velemest in probleme barakarskih naselij ter utemelji veliko socialno razslojenost;
- » primerja značilnosti gospodarstva izbranih držav v Latinski Ameriki.

TERMINI

○ Latinska Amerika ○ Srednja Amerika ○ Južna Amerika ○ Medmorska Amerika ○ Karibsko otočje ○ Veliki in Mali Antili ○ Bahamski otoki ○ Andi ○ Amazonsko nižavje ○ Orinoško nižavje ○ Laplatsko nižavje ○ Gran Chaco ○ Pampe ○ Atakama ○ (Vzhodna) Patagonija ○ Brazilsko višavje ○ Gvajansko višavje

AVSTRALIJA Z OCEANIJO

CILJI

Dijak:

O: razlaga geografsko lego in opisuje značilnosti reliefa, podnebja, vodovja, rastlinstva in živalstva Avstralije in Oceanije;

O: pojasnjuje značilnosti poselitve in položaj staroselcev v Avstraliji in Oceaniji;

SC (1.2.1.5 | 2.2.2.1)

O: ugotavlja gospodarske značilnosti Avstralije (kmetijstvo, industrija, storitvene dejavnosti, promet, turizem);

SC (2.3.1.1)

I: izpostavlja vzroke najpomembnejših naravnih nesreč v Avstraliji in Oceaniji ter opredeli posledice le-teh;

SC (2.3.1.1 | 2.3.3.1 | 5.3.5.1)

I: kritično odstira geografske izzive Avstralije in Oceanije.

SC (2.2.1.2 | 1.2.1.5)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» opredeli geografsko lego Avstralije in Oceanije;

» opiše površje Avstralije in Oceanije ter delitev le tega na naravne enote;

» s pomočjo zemljevida določi in imenuje največje otoke, reke, morja, zalive in jezero;

» pojasni značilnosti podnebja in vodovja Avstralije in Oceanije ter razloži posebnosti rastlinstva in živalstva, pri čemer upošteva tudi vidik trajnostnosti;

» opiše sestavo prebivalstva in značilnosti poselitve;

» primerja položaj Aboriginov s položajem Maorov;

» pojasni posebnosti avstralskega gospodarstva s poudarkom na naravnih virih (mineralih) in možnostih za kmetijstvo (arteška voda).

TERMINI

◦ Avstralija ◦ Veliko razvodno gorovje ◦ Srednjeavstralsko nižavje ◦ Avstralski ščit ◦ Tasmanija ◦ Velik koralni greben ◦ Nova Zelandija ◦ Severni otok ◦ Južni otok ◦ Južne Alpe ◦ Oceanija ◦ Melanezija ◦ Mikronezija ◦ Polinezija

POLARNA OBMOČJA

CILJI

Dijak:

- : opredeljuje polarna območja in primerja glavne značilnosti površja, podnebja in vodovja;
- : povzema glavne posledice podnebnih sprememb na polarnih območjih;
- SC (4.1.2.1 | 2.1.3.1 | 2.3.3.1)
- : ugotavlja pomen in možnosti izkoriščanja različnih naravnih virov na polarnih območjih.
- SC (2.3.1.1 | 2.3.3.1 | 5.3.5.3)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » razloži poglobitve značilnosti površja, podnebja in vodovja Arktike in Antarktike;
- » oceni in predstavi posledice podnebnih sprememb na polarnih območjih (ledeni pokrov, pojav ozonske luknje, prometne poti na severu itd.);
- » pojasni pomen in možnosti izkoriščanja različnih naravnih virov na polarnih območjih.

TERMINI

- Arktika
- Antarktika
- Grenlandija
- Arktični ocean
- Antarktični ocean

GEOGRAFSKI IZZIVI EVROPE

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema Geografija Evrope zajema sedem skupin ciljev. Prva skupina, Geografski okvir Evrope, je namenjena obravnavi nekaterih poglavitnih naravnih in družbenih značilnosti Evrope, ključnih za razumevanje njene geografske pestrosti in kompleksnosti, in je temelj za obravnavo skupin ciljev, ki obravnavajo njene posamezne dele. Pri obravnavi naravnih značilnosti smo na prvo mesto postavili obravnavo reliefa, in sicer v tesni povezavi z geološko zgradbo. Sledi obravnavo splošnih značilnosti podnebja in podnebnih tipov, medtem ko je med družbenimi značilnostmi poudarek na prebivalstvu. Pri obravnavi slednjega je izpostavljena jezikovna, etnična in verska raznolikost celine, ki je temelj za razumevanje ne le evropske zgodovine, ampak predvsem njene sedanjosti, zaznamovane tako s procesi povezovanja evropskih narodov in njihovih nacionalnih držav kot tudi s procesi dezintegracije in z različnimi konflikti.

Naslednjih šest skupin ciljev zajema obravnavo šestih geografskih enot Evrope: Severne, Zahodne, Južne, Jugovzhodne, Vzhodne in Srednje Evrope. Vrstni red njihove obravnave ni posebej pomemben in si ga lahko vsak učitelj določi sam. Pri vsaki enoti najprej predstavimo njen geografski okvir, to je tiste skupne geografske značilnosti, ki ta del Evrope povezujejo v bolj ali manj zaokroženo celoto s prepoznavnimi skupnimi potezami. Na takšen temelj potem postavimo obravnavo izbranih geografskih problemov, ki so za posamezno geografsko enoto še posebej značilni in aktualni. Zaradi različnega števila ur po programih strokovnega gimnazijskega izobraževanja je pri vsaki skupini ciljev tudi več izbirnih ciljev.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Strokovni termini

V tem razdelku navajamo razširjen nabor terminov in drugih pojmov, ki jih učitelj obravnava pri skupinah ciljev te teme. Zapis pomeni, da so poudarjeno zapisani le ključni pojmi, ki so navedeni že v posebnem polju v učnem načrtu **Strokovni termini**, učitelj pa poleg teh obravnava še tu zapisane termine in druge pojme oz. pojmovne zveze.

Učitelj pri skupini ciljev **Geografski okvir Evrope** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » Severna Evropa, Zahodna Evropa, Južna Evropa, Jugovzhodna Evropa, Vzhodna Evropa, Srednja Evropa,
- » Skandinavski polotok, Pirenejski polotok, Apeninski polotok, Balkanski polotok, Islandija, Britansko otočje, Irska, Korzika, Sicilija, Sardinija, Skandinavsko gorstvo, Evropska sredogorja, Ural, Ruska plošča, Alpe, Apenini, Pireneji, Dinarsko gorstvo, Balkan, Karpati, Padska nižina, Panonska nižina, Poljsko-Nemško nižavje, Vzhodnoevropsko nižavje, Ren, Donava, Volga,
- » podnebni tip, sredozemsko, oceansko, kontinentalno, zmerno hladno, tundrsko in gorsko podnebje.

- » indoevropski jezik, slovanski, romanski, ugrofinski jezik, krščanstvo, katoličan, pravoslavac, protestant, musliman, islam,
- » Evropska unija.

Učitelj pri skupini ciljev **Severna Evropa** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Severna Evropa, nordijske države, pribaltske države,**
- » **Skandinavsko gorovje,**
- » kontinentalna poledenitev, fjord, fjell, ledenik, ledeniško jezero,
- » Severno morje, Norveško morje,
- » vrtna ploščad, geotermalna energija, vetrna energija,
- » prelov, ribolovna kvota, ribja farma,
- » lesna in papirna industrija,
- » rusifikacija.

Učitelj pri skupini ciljev **Zahodna Evropa** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Zahodna Evropa, Severnoatlantski tok, Škotsko višavje, Centralni masiv, Ardeni, Pireneji, Alpe,**
- » kolonialna preteklost, migracija, multikulturni značaj, urbanizacija, suburbanizacija, staranje prebivalstva, praznjenje podeželja,
- » industrijska revolucija, vlaganje v znanje in razvoj, hitri vlak, informacijska družba, industrijska družba, jedrska tehnologija, alternativni vir,
- » Beneluks.

Učitelj pri skupini ciljev **Južna Evropa** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Južna Evropa, Iberski, Apeninski, Balkanski polotok, Pireneji, Meseta, Apenini, Šarsko-Pindsko gorstvo, Padska nižina,**
- » stik litosferskih plošč, Afriška litosferska plošča, Evrazijska litosferska plošča, Vezuv, Etna, Stromboli,
- » sredozemsko podnebje, makija, gozdni požar,
- » sušno kmetijstvo, oljčni nasadi, namakalno kmetijstvo, rastlinjaki,
- » množični turizem, betonska džungla, sezonskost,
- » naftni madež, odpadki, cvetenje morja, invazivna tujerodna vrsta.

Učitelj pri skupini ciljev **Jugovzhodna Evropa** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Jugovzhodna Evropa, Dinarsko gorstvo, Šarsko-Pindsko gorstvo, Karpati, Rodopi, Balkansko gorovje, Panonska nižina, Vlaška nižina,**
- » **Balkan, Zahodni Balkan, Balkanski polotok,**
- » **Hrvati, Srbi, Bošnjaki, Črnogorci, Albanci, Romuni, Bolgari, Madžari, Turki, Romi, pravoslavci, katoličani, muslimani,**
- » **tranzicija, država kandidatke (za članstvo v EU).**

Učitelj pri skupini ciljev **Vzhodna Evropa z azijskim delom Rusije** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Vzhodna Evropa, Vzhodnoevropsko nižavje, Ural, Zahodnosibirsko nižavje, Srednesibirsko višavje,**
- » **Črno morje, Azovsko morje, Kaspijsko jezero, Bajkalsko jezero, Volga, Dneper, Dnester, Ob, Jenisej, Irliš, Amur,**
- » **Sovjetska zveza, Doneški bazen,**
- » **plinovod, naftovod.**

Učitelj pri skupini ciljev **Srednja Evropa** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **Srednja Evropa, Alpe, Zahodni Karpati, sredogorja s kotlinami, Renska dolina, Nemško-Poljsko nižavje, Panonska kotlina, Blatno jezero, Donava, Ren,**
- » **blokovska delitev Evrope, tranzicija, denacionalizacija,**
- » **Porurje, premogovna in jeklarska kriza, prestrukturiranje gospodarstva,**
- » **klimatsko zdravilišče, kopališki turizem, alpski poletni in zimski turizem, množični turizem, zelena vas.**

Vključevanje skupnih ciljev

V cilje oziroma standarde znanja so prav tako umeščeni različni skupni cilji s poudarkom na področjih trajnostnega razvoja in digitalnih kompetenc, ki učitelja zavezujejo, da dijake prednostno usmerja k informacijski in podatkovni pismenosti, ki naj bo v podporo poosebljanju vrednot trajnostnosti, sprejemanju kompleksnosti v trajnostnosti, kjer dijak prepozna in razume komplekse medsebojne povezave med okoljskimi, družbenimi in gospodarskimi sistemi, in predvidevanju prihodnjega razvoja. Podrobneje so pojasnjeni v didaktičnih priporočilih za to temo.

GEOGRAFSKI OKVIR EVROPE

CILJI

Dijak:

- : opredeljuje lego in obseg Evrope ter njeno delitev na posamezne enote;
- : imenuje največje otoke, polotoke, reke, morja in zalive;
- : opisuje osnovne značilnosti površja Evrope;
- : ugotavlja vpliv podnebnih dejavnikov na evropsko podnebje in opiše podnebne tipe v Evropi;
- : opisuje gostoto poselitve prebivalstva in našteje glavne skupine evropskih jezikov in verstev;
- ! omejuje Evropsko unijo znotraj Evrope in utemelji načela gospodarskega povezovanja (štiri svoboščine);
- SC (1.2.1.1 | 1.2.1.5 | 2.3.1.1)
- ! razlaga nastanek Evropske unije in spozna glavne namene (učinke) delovanja na praktični ravni.
- SC (1.2.1.5)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » na zemljevidu določi in imenuje posamezne dele Evrope;
- » poimenuje in na zemljevidu določi in imenuje najpomembnejša evropska gorovja, nižine/nižavja, polotoke, otoke, reke, morja in zalive;
- » našteje razširjenost posameznih podnebnih tipov (sredozemskega, oceanskega, kontinentalnega, zmerno hladnega, tundrskega in gorskega podnebja) in opiše vlogo glavnih podnebnih dejavnikov (geografska širina, Severnoatlantski tok, relief, razporeditev kopna in morja, vpliv podnebnih sprememb);
- » s pomočjo zemljevida opiše značilnosti poselitve Evrope, razširjenost glavnih skupin evropskih jezikov in verstev;
- » na zemljevidu omeji obseg Evropske unije in utemelji štiri glavne svoboščine enotnega trga (prost pretok oseb, storitev, blaga in kapitala).

TERMINI

- Severna Evropa ○ Zahodna Evropa ○ Južna Evropa ○ Jugovzhodna Evropa ○ Vzhodna Evropa ○ Srednja Evropa ○ Skandinavski polotok ○ Pirenejski polotok ○ apeninski polotok ○ Balkanski polotok ○ Islandija
- Britansko otočje ○ Irska ○ Korzika ○ Sicilija ○ Sardinija ○ Skandinavsko gorstvo ○ Evropska sredogorja
- Ural ○ Ruska plošča ○ Alpe ○ Apenini ○ Pireneji ○ Dinarsko gorstvo ○ Karpati ○ Balkan ○ Padska nižina
- Panonska nižina ○ Poljsko - nemško nižavje ○ Vzhodnoevropsko nižavje

SEVERNA EVROPA

CILJI

Dijak:

- O:** s pomočjo zemljevida opisuje lego in utemeljuje delitev Severne Evrope na nordijske in pribaltske države;
- O:** opredeljuje značilnosti ledeniško preoblikovanega površja Severne Evrope;
- O:** ugotavlja pomen značilnih naravnih virov na primeru Norveške, Danske, Islandije in Finske;
- SC** (2.2.2.1 | 2.3.1.1 | 4.1.3.1)
- I:** *pojasnjuje ključne probleme ribolova na primeru Norveške in Islandije;*
- SC** (2.2.2.1)
- I:** *pojasnjuje spreminjanje demografske slike pribaltskih držav po drugi svetovni vojni.*

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » na zemljevidu omeji Severne Evrope in utemelji delitev na nordijske in pribaltske države;
- » pojasni nastanek ledeniško preoblikovanega površja in našteje njegove značilnosti;
- » ovrednoti pomen črpanja nafte in zemeljskega plina za gospodarski in družbeni razvoj Norveške;
- » razloži pomen hidroenergije in geotermalne energije na Islandiji ter vetrne energije na Danskem.

TERMINI

- Severna Evropa
- nordijske države
- pribaltske države

ZAHODNA EVROPA

CILJI

Dijak:

O: s pomočjo zemljevida opredeljuje Zahodno Evropo, opisuje lego in glavne značilnosti površja ter podnebja Zahodne Evrope;

O: ugotavlja razloge za visoko gospodarsko razvitost držav Zahodne Evrope nekoč in danes;

SC (2.2.2.1 | 2.3.1.1)

O: utemeljuje raznolikost prebivalstva Zahodne Evrope;

SC (2.1.2.1)

O: spoznava vzroke in posledice urbanizacije;

SC (2.1.3.1)

I: preiskuje pretekle in aktualne težnje Škotske in Severne Irske po samostojnosti;

SC (1.2.4.1)

I: opisuje države Beneluksa z vidika življenjskega standarda ter deleža priseljenega prebivalstva.

SC (3.3.1.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» na zemljevidu omeji Zahodno Evropo in pojasni posledice lege ob Atlantiku in vpliva Severnoatlantskega toka na podnebje;

» pojasni, kako je zgodovinski razvoj vplival na današnjo gospodarsko podobo;

» razloži vzroke za raznolikost prebivalstva Zahodne Evrope;

» na konkretnih primerih pojasni vpliv urbanizacije in suburbanizacije na družbo in okolje in primere trajnostnih praks.

TERMINI

◦ Zahodna Evropa ◦ Severnoatlantski tok ◦ Škotsko višavje ◦ Centralni masiv ◦ Ardeni ◦ Pireneji ◦ Alpe

JUŽNA EVROPA

CILJI

Dijak:

O: s pomočjo zemljevida opredeljuje Južno Evropo, opisuje lego in glavne značilnosti površja Južne Evrope na stiku dveh litosferskih plošč (potresi, vulkani);

O: ugotavlja glavne značilnosti sredozemskega podnebja in rastlinstva;

SC (2.1.3.1 | 2.3.1.2)

O: spoznava ključne gospodarske dejavnosti v državah Južne Evrope;

O: prepoznava glavne okoljske probleme (Sredozemsko morje, ribolov, turizem, kmetijstvo);

SC (2.2.1.2 | 2.2.3.1)

O: utemeljuje razdeljenost Italije na bogatejši sever in revnejši jug oz. razlikuje med vzroki in posledicami tega.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» na zemljevidu omeji Južno Evropo;

» pojasni vulkansko in potresno ogroženost Južne Evrope;

» razloži posebnosti sredozemskega podnebja in rastlinstva;

» opiše gospodarske značilnosti na primeru Italije, Španije in Grčije;

» razloži prednosti in slabosti sredozemskega turizma;

» razloži vzroke za različne oblike ogroženosti morja v povezavi z njegovim gospodarskim pomenom.

TERMINI

- Južna Evropa ◦ Iberski polotok ◦ Apeninski polotok ◦ Balkanski polotok ◦ Pireneji ◦ Meseta ◦ Apenini
- Šarsko-Pindsko gorstvo ◦ Padska nižina

JUGOVZHODNA EVROPA

CILJI

Dijak:

O: s pomočjo zemljevida opredeljuje Jugovzhodno Evropo, opisuje lego in glavne značilnosti površja ter podnebja Jugovzhodne Evrope;

I: razlikuje pojma *Balkan* in *Jugovzhodna Evropa* ter opredeli pojem *Zahodnega Balkana*;

O: išče vzroke za pestro etnično in versko sestavo Jugovzhodne Evrope in ugotavlja njune posledice;

SC (1.2.1.5 | 1.2.2.1)

O: raziskuje vzroke za različen družbeno-gospodarski položaj držav Jugovzhodne Evrope;

O: raziskuje obmorski turizem v državah Jugovzhodne Evrope;

SC (2.2.1.2 | 2.3.1.1 | 5.2.2.1)

I: se seznaja s problematiko balkanske migracijske smeri s poudarkom na političnih razmerah in odnosov med državami JV Evrope.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» na zemljevidu omeji Jugovzhodno Evropo;

» opiše posebnosti podnebja;

» razloži pojme *Balkan*, *Jugovzhodna Evropa* in *Zahodni Balkan*;

» pojasni vpliv migracij na pestro etnično in versko sestavo Jugovzhodne Evrope;

» opiše vzroke za različen družbenogospodarski položaj držav Jugovzhodne Evrope;

» primerja in ovrednoti naravne možnosti in družbene dejavnike za turistični razvoj Hrvaške.

TERMINI

- Jugovzhodna Evropa ◦ Dinarsko gorstvo ◦ Šarsko-Pindsko gorstvo ◦ Rodopi ◦ Balkansko gorstvo
- Panonska nižina ◦ Vlaška nižina ◦ Balkanski polotok ◦ Karpati

VZHODNA EVROPA Z AZIJSKIM DELOM RUSIJE

CILJI

Dijak:

- O:** s pomočjo zemljevida opredeljuje Vzhodno Evropo, na zemljevidu išče glavne reliefne enote Vzhodne Evrope in azijskega dela Rusije, reke jezera in morja;
- O:** išče povezanost med podnebjem, prsti in kmetijstvom v državah Vzhodne Evrope;
SC (2.1.3.1)
- O:** ugotavlja demografski razvoj v Vzhodni Evropi v različnih družbenih sistemih;
- O:** raziskuje pomen naravnih virov in industrializacije kot temelja gospodarskega razvoja v Vzhodni Evropi;
SC (2.2.1.1)
- I:** opisuje razpad Sovjetske zveze in imenuje glavna konfliktna območja v Vzhodni Evropi.
SC (1.2.1.5 | 1.2.2.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » na zemljevidu omeji Vzhodno Evropo;
- » opiše vpliv podnebja in prsti na kmetijstvo v državah Vzhodne Evrope;
- » razloži dejavnike, ki so vplivali na demografski razvoj Vzhodne Evrope po razpadu Sovjetske zveze;
- » pojasni izjemno pomembno vlogo razvoja industrije v Sovjetski zvezi in pomen zemeljskega plina in nafte za Rusijo.

TERMINI

- Vzhodna Evropa ◦ Vzhodnoevropsko nižavje ◦ Ural ◦ Zahodnosibirsko nižavje ◦ Srednjesibirsko višavje

SREDNJA EVROPA

CILJI

Dijak:

O: s pomočjo zemljevida opredeljuje Srednjo Evropo, na zemljevidu išče glavne reliefne enote Srednje Evrope in jih povezuje z geološko zgradbo in s podnebjem;

O: utemeljuje vzroke za razlike v gospodarski razvitosti med državami zahodnega in vzhodnega dela Srednje Evrope;

O: povezuje posledice združitve Nemčije z današnjim gospodarskim in demografskim razvojem;

SC (2.2.2.1)

I: razlaga vzroke za premogovno in jeklarsko krizo in ukrepe za prestrukturiranje gospodarstva in urejanje degradiranega okolja v Porurju;

SC (2.2.2.1)

O: analizira značilnosti turizma v alpskih državah na primeru Avstrije in Švice v povezavi s podnebnimi spremembami in trajnostnim razvojem;

SC (2.1.3.1 | 2.3.1.2)

O: ugotavlja naravne možnosti za kmetijstvo na vzhodnem delu Srednje Evrope in družbene razmere za spreminjanje kmetijske proizvodnje po denacionalizaciji.

SC (2.2.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» na zemljevidu omeji Srednjo Evropo in jo poveže z geološko zgradbo in s podnebjem;

» opiše razlike v gospodarski razvitosti med zahodnim in vzhodnim delom Srednje Evrope kot posledico nekdanje blokovske delitve Evrope;

» razloži vzroke in ukrepe za prestrukturiranje gospodarstva in urejanje degradiranega okolja v Porurju;

» razloži različne oblike turizma v alpskih državah na primeru Avstrije in Švice;

» opiše prilagajanje turizma na podnebne spremembe in trajnostnemu razvoju;

» pojasni naravne možnosti za kmetijstvo in razloži razloge za spreminjanje obsega in sestave kmetijske proizvodnje;

» opiše povezljivost znanja o fizičnih in družbenih značilnostih Srednje Evrope v vsakdanjem življenju oz. pri njegovem bodočem poklicu.

TERMINI

◦ Srednja Evropa ◦ Alpe ◦ Zahodni Karpati ◦ sredogorja s kotlinami ◦ Renska dolina ◦ Poljsko-Nemško
nižavje ◦ Panonska ktlina ◦ Blatno jezero

GEOGRAFSKI IZZIVI SLOVENIJE IN ITALIJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema Geografski izzivi Slovenije in Italije poglobljeno obravnava izbrane geografske problematike Slovenije in Italije. Prva skupina ciljev Trajnostni razvoj in Upravljanje s prostorom je vezana na smotrno gospodarjenje s prostorom in njegove posledice na okolje. Skupina ciljev Demografski izzivi in migracije vsebinsko osvetljuje politične in gospodarske migracije in integracijo migrantov v družbo. Skupina ciljev Kmetijstvo in kulturna pokrajina izpostavlja specifiko poselitve in kmetijstva v Sloveniji (kot npr. opuščanje in zaraščanje kmetijskih zemljišč, ozelenjevanje, ogozdovanje idr.) ter Padsko nižino kot eno najpomembnejših kmetijskih območij v Evropi. Skupina ciljev Trajnostni promet in trajnostna mobilnost obravnava okoljsko in gospodarsko trajnostnost prometa in trajnostni življenjski slog v tej povezavi. Skupina ciljev Trajnostni turizem se osredotoča na izzive turizma v Sloveniji in Italiji v povezavi s trajnostnostjo. V zadnji skupini ciljev, Naravni viri in energetika, je poudarek na prednostih in slabostih energetskih virov glede na razpoložljivost virov in potrebe Slovenije in Italije.

Namen sklopov vseh šestih skupin ciljev je natančneje spoznati izbrane geografske značilnosti Slovenije in Italije s poudarkom na skupnih značilnostih in funkcionalni povezanosti njenih pokrajin oziroma geografskih enot, pa tudi razvijati prostorsko predstavo o njih. Dijaki naj bi skozi doseganje ciljev celotne teme prepoznali in razvili razumevanje ključnih problematik vključno s potenciali in izzivi, ki prispevajo k trajnostnosti in kakovosti življenja prebivalcev Slovenije in Italije.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Strokovni termini

V tem razdelku navajamo razširjen nabor terminov in drugih pojmov, ki jih učitelj obravnava pri skupinah ciljev te teme. Zapis pomeni, da so poudarjeno zapisani le ključni pojmi, ki so navedeni že v posebnem polju v učnem načrtu **Strokovni termini**, učitelj pa poleg teh obravnava še tu zapisane termine in druge pojme oz. pojmovne zveze.

Učitelj pri skupini ciljev **Trajnostni razvoj in upravljanje s prostorom** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

» **trajnostnost**, trajnostni razvoj, upravljanje s prostorom.

Učitelj pri skupini ciljev **Demografski izzivi in migracije** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **selitev (migracija)**, migrant, **odseljevanje** (emigracija), **priseljevanje** (imigracija), **selitveni ali migracijski saldo**, begunec.

Učitelj pri skupini ciljev **Kmetijstvo in kulturna pokrajina** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **oblika kmetijstva**, ekstenzivno kmetijstvo, intenzivno kmetijstvo, samooskrbno kmetijstvo, tržno kmetijstvo, trajnostno kmetijstvo, ekološko kmetovanje, biološko kmetovanje,
- » **kmetijska panoga**, poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo, vinogradništvo,
- » **raba tal, zemljiška kategorija**, gozd, travnik, pašnik, njiva, vinograd, sadovnjak, obdelovalna površina,
- » **pesticid**, mineralno gnojilo.

Učitelj pri skupini ciljev **Trajnostni promet in trajnostna mobilnost** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **promet, vodni promet, cestni promet, železniški promet, zračni promet**, cevovod,
- » avtocestni križ, Slovenika, Ilirika, 3. razvojna os, Luka Koper, Letališče Jožeta Pučnika,
- » Autostrada del Sole, Autostrada del Mediterraneo, Autostrada Serenissima, Aeroporto Roma Fiumicino, Aeroporto Milano Malpensa, Aeroporto Venezia Marco Polo, Porto di Genova, Porto di Trieste,
- » trajnostna oblika prometa, trajnostna mobilnost,
- » prometna infrastruktura, telekomunikacijski sistem.

Učitelj pri skupini ciljev **Turizem** obravnava naslednje termine in druge pojme:

- » **turizem, turistični cilj**, turistična ponudba, turistična infrastruktura.

Učitelj pri skupini ciljev **Naravni viri in energetika** obravnava naslednje termine in druge pojme oz. pojmovne zveze:

- » **energetika**,
- » **energetski vir, naravni vir, mineralna surovina, obnovljiv vir, neobnovljiv vir, fosilno gorivo**,
- » energetska revščina, energetska neodvisnost.

Vključevanje skupnih ciljev

V cilje oziroma standarde znanja so prav tako umeščeni različni skupni cilji s poudarkom na področjih jezika, državljanstva, kulture in umetnosti, trajnostnega razvoja, digitalnih kompetenc ter podjetnosti. Ta učitelja zavezujejo, da dijake prednostno usmerja k aktivnemu državljanstvu, socialni dobrobiti, sprejemanju kompleksnosti v trajnostnosti, telesni dobrobiti in., ukrepanju za trajnostnost. Dijak aktivno sodeluje pri izvajanju trajnostnih praks in politik ali njihovi simulaciji, ki prispevajo k trajnostnemu razvoju in ustvarjanju digitalnih vsebin. Dijak razvija, dopolnjuje obstoječe digitalne vsebine ali jih ponovno izdeluje, si zamišlja trajnostno prihodnost, išče in vrednoti zamisli, odkriva priložnosti za ustvarjalnost ter etično in trajnostno razmišljanje. To udejanja ob podpori učitelja ob izbranem učnem izzivu. Podrobneje so skupni cilji pojasnjeni v didaktičnih priporočilih za posamezne skupine ciljev.

TRAJNOSTNI RAZVOJ IN UPRAVLJANJE S PROSTOROM

CILJI

Dijak:

O: spoznava pojem in cilje trajnostnega razvoja, jih ovrednoti in oceni z vidika družbe, okolja ter lastnih vrednot (krepi družbeno odgovornost);

SC (2.2.1.2 | 2.4.3.1 | 5.1.3.1 | 3.3.5.3)

O: vrednoti različne posege in dejavnosti (prostorske probleme) v okolju z vidika trajnostnosti oziroma v povezavi s stroko/poklicem, za katerega se izobražuje, ter predlaga možne rešitve;

SC (2.2.1.2 | 2.4.3.1 | 3.3.1.1 | 5.1.5.1)

I: raziskuje, kako lahko njegov domači kraj ali lokalna skupnost namesto neobnovljivih virov uporabi obnovljive vire s tem, da preučuje alternativne možnosti (raba vetrne, sončne energije, biomasa).

SC (2.4.3.1 | 5.1.2.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» **razloži pojem trajnostnost** in na primerih razloži pomen izbranih ciljev trajnostnega razvoja za življenje ljudi.

TERMINI

◦ trajnostnost

DEMOGRAFSKI IZZIVI IN MIGRACIJE

CILJI

Dijak:

- : razlaga vzroke in posledice različnih vrst selitev ter pojasni njihove posledice za območja odselitev in priselitev v Sloveniji in Italiji;
- : analizira statistične podatke o gibanju števila prebivalcev v Sloveniji in Italiji ter predvidi njihov nadaljnji razvoj;
SC (4.3.1.1 | 4.3.2.1 | 2.2.2.1)
- : ugotavlja države, v katerih so največje skupnosti slovenskih in italijanskih izseljencev in njihovih potomcev;
SC (4.1.1.1 | 4.1.2.1)
- : opisuje nastanek in značilnosti sodobne večkulturne družbe in pojasnjuje vlogo posameznika za sožitje v njej.
SC (1.2.2.2 | 3.3.4.3 | 3.3.5.3)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » opiše glavne skupine vzrokov za priselitve in odselitve v Sloveniji in Italiji (gospodarski, politični, verski, osebni, podnebni),
- » pojasni, zakaj je pomembna integracija migrantov na primeru Slovenije in Italije;
- » imenuje in na zemljevidu sveta pokaže države, v katerih so največje skupnosti slovenskih in italijanskih izseljencev in njihovih potomcev;
- » pojasni pomen strpnega sobivanja v družbi in vzroke za možna nasprotja.

TERMINI

- selitve (migracije) ○ odseljevanje (emigracija) ○ priseljevanje (imigracija) ○ selitveni (migracijski) saldo

KMETIJSTVO IN KULTURNA POKRAJINA

CILJI

Dijak:

- : našteva kmetijske panoge in različne oblike kmetijstva;
- : razlikuje posamezne zemljiške kategorije;
- : raziskuje (ne)trajnostnost različnih oblik kmetijstva in vlogo gensko spremenjenih organizmov pri pridelavi hrane;
- SC (3.2.2.1)
- : vrednoti pomen kmetijstva za oskrbo s hrano in surovinami;
- : raziskuje kmetijstvo v Padski nižini ter ga primerja s kmetijstvom v izbranih slovenskih pokrajinah z vidika panog, pridelovalnih pogojev in trajnostnosti.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » našteje in opiše **različne oblike kmetijstva z vidika razvoja, intenzivnosti in trajnostnosti ter razloži razlike med njimi**;
- » primerja kmetijstvo v Padski nižini s tistim v izbranih slovenskih pokrajinah z vidika panog, pridelovalnih pogojev in trajnostnosti.

TERMINI

- oblika kmetijstva ○ kmetijska panoga ○ raba tal ○ zemljiška kategorija

TRAJNOSTNI PROMET IN TRAJNOSTNA MOBILNOST

CILJI

Dijak:

O: opisuje vrste prometa ter opredeli njegov razvoj in pomen skozi čas v Sloveniji in Italiji;

SC (2.2.2.1 | 2.3.1.1)

O: s pomočjo zemljevida opisuje obstoječe avtocestno in železniško omrežje v Sloveniji in Italiji;

SC (1.1.2.2)

O: izpostavlja pomen sodobnega prometnega omrežja in trajnostnih oblik mobilnosti v sodobni družbi oz. v Sloveniji in Italiji;

SC (2.1.3.1 | 2.2.1.1)

I: vrednoti *nujnost posodobitve prometne infrastrukture in 3. razvojne osi*;

SC (2.3.1.1 | 5.1.2.2)

I: *pojasnjuje vlogo pomembnejših pristanišč v Italiji in Luke Koper*;

SC (2.3.1.1)

I: *pojasnjuje vlogo Letališča Jožeta Pučnika ter pomembnejših italijanskih letališč*.

SC (2.3.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» **našteje vrste prometa in razloži vpliv posameznih vrst na pokrajino** in pomen za gospodarske dejavnosti v Sloveniji in Italiji;

» **ob pomoči zemljevida ovrednoti stanje obstoječega cestnega in železniškega omrežja v Sloveniji in Italiji**;

» našteje primere trajnostnih oblik mobilnosti;

» opiše povezljivost znanja o prometu in mobilnosti z vsakdanjim življenjem oz. z njihovim bodočim poklicem;

» *pojasni vlogo pristanišč za razvoj gospodarstva na primeru Luke Koper in pomembnejših italijanskih pristanišč*;

» *pojasni vlogo Letališča Jožeta Pučnika ter pomembnejših italijanskih letališč*.

TERMINI

◦ promet ◦ vodni promet ◦ cestni promet ◦ železniški promet ◦ zračni promet

TURIZEM

CILJI

Dijak:

- : ugotavlja dejavnike za razvoj različnih vrst turizma v izbrani/domači pokrajini;
- : utemeljuje pomen turizma za gospodarstvo ter njegov vpliv na okolje v povezavi s stroko/poklicem, za katerega se izobražuje;
- SC (2.1.3.1 | 5.1.2.2 | 5.1.3.1)
- I: na izbranem primeru analizira stopnjo trajnostnosti turizma ter predlaga smernice za njegov nadaljnji trajnostni razvoj;
- SC (2.2.1.1 | 2.2.1.2)
- : s pomočjo različnih virov preiskuje turizem v izbrani/domači pokrajini z vidika ponudbe in povpraševanja ter ugotovitve predstavi.
- SC (4.1.3.1 | 2.2.1.2 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » s pomočjo slikovnega gradiva in zemljevida našteje dejavnike za razvoj različnih vrst turizma v Sloveniji in Italiji;
- » ovrednoti pomen turizma za slovensko gospodarstvo in stroko/poklic, za katerega se izobražuje;
- » predvidi izzive turizma v Sloveniji in Italiji glede na trajnostni razvoj.

TERMINI

- turizem

NARAVNI VIRI IN ENERGETIKA

CILJI

Dijak:

O: poimenuje glavne skupine naravnih virov glede na trajnost in jih umesti med obnovljive ali neobnovljive vire;

O: raziskuje pomen energetskega virov za Slovenijo in Italijo nekoč in danes;

SC (2.2.1.1 | 2.3.1.1)

O: razlaga možne spremembe v energetiki v kontekstu trajnostnega razvoja Slovenije in Italije v prihodnje;

SC (2.1.1.1 | 2.3.3.1)

O: navaja in presoja ukrepe za učinkovito rabo energije in v povezavi s stroko/poklicem, za katerega se izobražuje;

SC (2.2.2.1 | 5.1.2.2 | 1.2.2.2)

I: razlaga pojma energetska revščina in energetska neodvisnost.

SC (1.2.2.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » našteje glavne skupine naravnih virov glede na trajnostnost;
- » primerja pomen energetskega virov za Slovenijo nekoč in danes ter razloži vzroke za spremembe;
- » razloži prednosti in slabosti glavnih energijskih virov glede na razpoložljive vire in potrebe Slovenije;
- » našteje in razloži vsaj tri ukrepe za učinkovito rabo energije po posameznih skupinah dejavnosti, v gospodinjstvu in v povezavi poklicem, za katerega se izobražuje.

TERMINI

◦ energetika ◦ energetski vir ◦ naravni vir ◦ mineralna surovina ◦ neobnovljiv vir ◦ fosilno gorivo

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

UVOD V GEOGRAFIJO

Rogelj, B., Ogrin, D., Cigale, D., Vintar Mally, K., Miklič Cvek, L., Krevs, M., Frelih, M., Bobovnik, N. (2020). *Uvod v študij Geografije*. FF v Ljubljani.

Na tem mestu pripenjamo celoten nabor **literature**

(https://aplikacijaun.zrss.si/api/qradiva/Literatura_za_geografijo_2.docx), ki jo lahko učitelj dodatno uporabi pri obravnavi tem oz. skupin ciljev.

UVOD V GEOGRAFIJO

Rogelj, B., Ogrin, D., Cigale, D., Vintar Mally, K., Miklič Cvek, L., Krevs, M., Frelih, M., Bobovnik, N. (2020). *Uvod v študij Geografije*. FF v Ljubljani.

Povezava na razširjen nabor literature.

(https://aplikacijaun.zrss.si/api/qradiva/Literatura_za_geografijo_2.docx)

ZEMLJEVIDI IN ORIENTACIJA

Kartografija in zemljevidi:

Cigler, N. (ur.). (2003). Primeri pouka izbranih učnih tem iz geografije v osnovni in srednji šoli. Zbirka K novi kulturi pouka. ZRSŠ. Ljubljana, str. 36–37.

Clarke, D. (2003). *Are You Functionally Map Literate?* <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3v38de3>

Golob, B. (2018). Kompas in trije severi. *Geografija v šoli*, 26(2), 53–57.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/thnmy3r>

Golob, T. (2017). Uporaba geografskih informacijskih sistemov pri pouku geografije v srednji šoli na primeru programa Quantum GIS. *Geografija v šoli*, 25(3), 28–35. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ntk04mu>

Polšak, A. (ur.). (2010). Geografija. Posodobitve pouka v gimnazijski praksi. ZRSŠ. Ljubljana, str. 267.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9tvz5qp>

Polšak, A. (ur.). (2013 (ur.). *Geografija. Izzivi razvijanja znanja v gimnazijski praksi*. ZRSŠ. Ljubljana, str. 39.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/gspmrff>

Polšak, A. (2014). Vloga zemljevidov pri pouku geografije. V A. Žakelj (ur.), *Posodobitev kurikularnega procesa na osnovnih šolah in gimnazijah : sklop: posodobitev pouka na osnovnih šolah in gimnazijah : zbornik prispevkov zaključne konference in predstavitev predmetno razvojnih skupin*, Ljubljana, 1. julij 2013. 2. izd. (str. 83–92). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/21d4qyj>

Spletni zemljevidi in viri podatkov:

ArcanumMaps. Arcanum Maps - The Historical Map Portal. <https://maps.arcanum.com/en/>

ArcGIS Online. <https://www.arcgis.com/index.html>

Atlas okolja. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3s81dzf>

Atlas voda. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/z4r28ju>

eGeologija. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1ji0wqu>

Google Earth (aplikacija).

Google Earth. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/72rjiqu>

Google zemljevidi. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/p0c0y8v>

Javni geodetski podatki. <https://ipi.eprostor.gov.si/jgp/data>

Javni pregledovalnik grafičnih podatkov MKGP. <https://rkq.gov.si/GERK/WebViewer/>

Naravovarstveni atlas. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/pocka9j>

Open Street Map. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/jeiqep2https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/7vwtlvj>

Uporabna geografija. <https://uporabna.geografija.si/>

Povezava na razširjen nabor literature.

([https://aplikacijaun.zrss.si/api/qradiva/Literatura za geografijo 2.docx](https://aplikacijaun.zrss.si/api/qradiva/Literatura%20za%20geografijo%202.docx))

ČLOVEK IN POKRAJINA

Fizična geografija

Geologija in geomorfologija

Earle, S. (2019). *Physical Geology – 2nd Edition*. Victoria, B.C.:

BCcampus. <https://opentextbc.ca/physicalgeology2ed/>

Gartner, M., Suvajac, M. (2019). Virtualni reliefni peskovnik. *Geografija v šoli*, 27(1), 24–30.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/y4smh5x>

Stojilković, B., Polšak, A. (2021). Kjer se konča dolina in začne gora : uvod v fizično geografijo gora. *Geografija v šoli*, 29(2), 42–53.

Vrabec, M. (2020). Metamorfne kamnine. *Geografija v šoli*, 28(3), 26–29.

<https://doi.org/10.59132/geo/2020/3/26-29>

Podnebje in podnebne spremembe

Brečko Grubar, V., Kovačič, G., Kolega, N. (2019). Podnebne spremembe vplivajo na pogostejše poplave morja. *Geografija v šoli*, 27(3), 30–34. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ea6w2l4>

Davidović, D., Vovk Korže, A., Lužnik, J. (2019). Politični ukrepi Evropske unije za reševanje podnebne krize. *Geografija v šoli*, 27(3), 25–29. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ea6w2l4>

Hočevar A., Petkovšek Z. (1984). *Meteorologija, osnove in nekatere aplikacije*. Partizanska knjiga, Ljubljana, 219 str.

Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA). cambiamenti climatici. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/vihc8yj>

Libbrecht, G. K. (b. d.). *Snow Chrystals*. <http://www.snowcrystals.com/>

Prelog, F. (b. d.). *Vremenski pojmi*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/czny9lb>

Polšak, A. (2016). Nekaj vsakodnevnih vremenskih pojavov: vlaga v zraku. *Geografija v šoli*, 24(2-3), 147–157. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9wzcyj2>

Roth, G. (1992). *Vremenslovje za vsakogar*. Državna založba Slovenije.

Vovk Korže, A. (2019). Na podnebne spremembe se mora kmetijstvo prilagoditi takoj. *Geografija v šoli*, 27(3), 12–24. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ea6w2l4>

Vrhovec T., Kastelec D., Petkovšek, Z. (2007). *Vreme in podnebje v gorah*. Tehniška založba Slovenije.

Prsti in rastlinstvo

FAO in Univerza v Ljubljani (2015). *Mednarodni klasifikacijski sistem za poimenovanje tal 2014. Mednarodni klasifikacijski sistem za poimenovanje tal. Posodobitev 2015. Naslov izvirnika: World reference base for soil resources 2014: International soil classification system for naming soils and creating legends for soil maps. Update 2015*. Prevod Blaž Repe. <https://www.fao.org/3/i3794SL/i3794sl.pdf>

Hrvatini, M., Perko, D. (2003). Gozdno rastje in morfometrične značilnosti površja v Sloveniji. *Geografski vestnik*, 75(2), 9–33. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nw5cdo3>

Kmetijski inštitut Slovenij (b. d.). *eTLA – talni informacijski sistem KIS*. <https://www.kis.si/eTLA>

Repe, B. (2010). Prepoznavanje osnovnih prsti slovenske klasifikacije. *Dela*, 34, 143–166. <https://doi.org/10.4312/dela.34.143-166>

Repe, B., Perica, D. (2022). *Terensko proučevanje prsti*. Univerza v Ljubljani, Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Vovk Korže, A. (2020). Celovit pogled na prsti kot osnovo za kmetijsko rabo tal. *Geografija v šoli*, 28(2), 6–12. <https://doi.org/10.59132/qeo/2020/2/6-12>

Vrščaj, B., Grčman, H., Kralj, T. (2019). *Klasifikacija tal Slovenije. Sistem za opisovanje in poimenovanje tal Slovenije*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/dwanqfm>

Splošno o vodah in vodnem krogu

GOV.SI (b. d.). *Voda*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/c7lpj3y>

Easton, Z. M., Bock, E. (2020). *Hydrology Basics and the Hydrologic Cycle*. Virginia Tech. Virginia State University. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/em8affa>

Nonner, J. C. (2002). *Introduction to Hydrogeology: Unesco-IHE Delft Lecture Note Series*. CRC Press. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wwwuamw>

Riđanović, J. (1993). *Hidrogeografija*. Školska knjiga. Zagreb. <https://toaz.info/doc-view-2>

Study Smarter. *Water Cycle*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/63v7xjk>

Vovk, A. (1999). *Hidrogeografija, študijsko gradivo*. Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Oddelek za geografijo,

Vovk Korže, A. (2005). *Kopenske vode v geografskem okolju*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxcaijt>

Podzemne vode

Agencija RS za okolje. *Podzemne vode*. <https://www.arso.gov.si/vode/podzemne%20vode/>

Agencija RS za okolje. *Vode*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/l4vh0ob>

Brenčič, M. (2008). *Podzemna voda kot vir pitne vode*. Predavanje, Ljubljana, 21. 11. 2008. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/5iqbf78>

Hydrogeological Atlas of the Great Artesian Basin. d28rz98at9flks.cloudfront.net/79790/79790_GAB_Atlas.pdf (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/fhkpzy7>)

Janža, M., Jamnik, B., Prestor, J., in Mali, N. (2017). Podzemna voda—glavni (skoraj edini) vir pitne vode v Sloveniji. *Geografija v šoli*, 25(3), 19–27. <https://doi.org/10.59132/qeo/2017/3/19-27>

Oceani, morja in jezera

Agencija RS za okolje. *Morje*. <http://www.arso.gov.si/vode/morje/>

Ding, M., idr. (2023). *A framework of freshwater and saline lake typology classification through leveraging hydroclimate, spectral, and literature evidence*. 10.22541/essoar.168500304.49971280/v1 (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wcxg6we>)

Tekoče vode

Agencija RS za okolje. Reke. <http://www.arso.gov.si/vode/reke/>

Study Smarter. River Regime. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/63v7xjkriver-regime/>

Upravljanje z vodami

Brečko Grubar, V. (2009). Hidrogeografske značilnosti porečja kot osnova za celostno upravljanje s porečjem Mure. V: *Tatjana Kikec (ur.). POMURJE – Trajnostni regionalni razvoj ob reki Muri*. Murska Sobota, Zveza geografov Slovenije in Društvo geografov Pomurja, 84–92. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/sifxj7p>

Vovk, A. (2022). Industrijsko onesnaževanje voda in vpliv na ekosisteme. *Geografija v šoli*, 30(2), 24–30. <https://doi.org/10.59132/geo/2022/2/24-30>

Vovk, A. (2022). Problemi z odtokom meteornih voda. *Geografija v šoli*, 30(2), 31–37. <https://doi.org/10.59132/geo/2022/2/31-37>

Splošno o naravnih nesrečah

Dustrup, A. D. (b. d.). *Physical Geography and Natural Disasters*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/cjorum6>

INGV vulcani. Istituto nazionale di geofisica e vulcanologia. <https://ingvvulcani.com/faq/>

INGV terremoti. Istituto nazionale di geofisica e vulcanologia. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/34wq5q8>

Komac, B., Zorn, M. (2005). Geomorfološke nesreče in trajnostni razvoj. *IB revija* 4/2005. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/shqlztl>

Komac, B., Zorn, M. (2011). Vloga zavarovanih območij pri blažitvi naravnih nesreč. V J. Nared, D. Perko, N. Razpotnik Visković, *Razvoj zavarovanih območij v Sloveniji* (str. 113–125). Založba ZRC. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ele0rmx>

Komac, B., Zorn, M., Ciglič, R. (2011). *Izobraževanje o naravnih nesrečah v Evropi*. <https://doi.org/10.3986/9789612545857>

Natek, K. (2011). Temeljni termini v geografiji naravnih nesreč. *Dela*, 35, 73–101. <https://doi.org/10.4312/dela.35.73-101>

Ministrstvo za obrambo. Uprava RS za zaščito in reševanje (2002). *Nesreče in varstvo pred njimi*.

Orožen Adamič, M. (1993). Naravne nesreče v Sloveniji. *Geografski obzornik* 1, 8–13. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/n4d6v07>

Orožen Adamič, M. (2005). Geografija in naravne nesreče. *Geografski obzornik*, 52(1), 4–12. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ah12sxd>

Perko, D. (1992). Ogroženost Slovenije zaradi naravnih nesreč. *Ujma* 6, 74–77.

Trobec, T. (2011). Vodogradbeni protipoplavni ukrepi za varstvo pred škodljivim delovanjem hudourniških poplav kot sestavni del obvladovanja poplavnega tveganja. *Dela*, 35, 103–124.

<https://doi.org/10.4312/dela.35.103-124>

Zorn, M., Komac, B., Pavšek, M., Pagon, P. (ur.) (2010). *Naravne nesreče 1: Od razumevanja do upravljanja*. ZRC SAZU. <https://doi.org/10.3986/9789612545642>

Zorn, M., Komac, B., Ciglič, R., Pavšek, M. (ur.) (2011). *Naravne nesreče 2: Neodgovorna odgovornost*. ZRC SAZU. <https://doi.org/10.3986/9789612545710>

Zorn, M., Komac, B., Pavšek, M., Ciglič, R. (ur.) (2014). *Naravne nesreče 3: (Ne)prilagojeni*. ZRC SAZU. <https://doi.org/10.3986/9789612546762>

Zorn, M., Komac, B., Ciglič, R., Tičar, J. (ur.) (2017). *Naravne nesreče 4: Trajnostni razvoj mest in naravne nesreče*. ZRC SAZU. <https://doi.org/10.3986/9789612549947>

Zorn, M., Komac, B., Pavšek, M., Logar, E. (ur.) (2020). *Naravne nesreče 5: Domači odzivi na globalne izzive*. ZRC SAZU. <https://doi.org/10.3986/9789610502678>

Zorn, M. (2016). *Naravne nesreče in trajnostni razvoj*. Študijsko gradivo za študijski program druge stopnje na Fakulteti za humanistične študije in Fakulteti za management Univerze na Primorskem.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/d594pvz>

Družbena geografija

Prebivalstvo

CIA. *The World Factbook*. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

European Commission. *Global Human Settlement - Visualisation*.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/6m5l6ws>

Eurostat. *Demography, population stock and balance*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/fvlc4te>

Flisar, A. (2018). Medkulturnost in integracija dijakov na srednji šoli iz prve roke. *Geografija v šoli*, 26(3), 56–58.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rysn2w>

Indexmundi. *Demographics*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nsotsfu>

Il Paese domani: crescerà lo squilibrio tra nuove e vecchie generazioni, aumenteranno le differenze. ISTAT.

2024. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/vykn9w>

Kelbič Đajić, M. (2018). Migracije, integracija in diskriminacija pri pouku geografije. *Geografija v šoli*, 26(3), 51–55. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rysn2w>

Our World in Data. *Population and Demography Change*. <https://ourworldindata.org/>

Pelc, S. (2018). Geografija marginalnosti. *Geografija v šoli*, 25(1), 8–13.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9uq4uvy>

Rogelj, B. (2018). Miti in dejstva o “begunski krizi”. *Geografija v šoli*, 26(3), 26–34.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rysn2w>

Sardoč, M. (2016). Protislovne vsebine v vzgoji in izobraževanju. *Geografija v šoli*, 24(2-3), 8–15.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9wzcyj2>

Statistični urad Republike Slovenije. *Podatkovna baza SiStat. Prebivalstvo*.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rfeb8xe>

Statistični urad Republike Slovenije. *Prebivalstvena*

piramida. <https://www.stat.si/poppiramida/Piramida2.asp>

Statista. *Demographics*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/iqieuyd>

The World Bank. *Population*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wro9i66>

United Nations. *World Population Prospects - Population Division*. <https://population.un.org/wpp/>

Wikipedia (b. d.). *Race (human categorization)*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9ce3i57>

Worldometer. <https://www.worldometers.info/>

Žitnik Serafin, J. (2016). Pomen vključevanja migracijske tematike in vsebin medkulturne vzgoje v vse učne predmete. *Geografija v šoli*, 24(2-3), 16–23. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9wzcyj2>

Župančič, J. (2018). Krizne migracije v sredozemskem prostoru in njihove evropske posledice. *Geografija v šoli*, 26(3), 8–25. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rysn2w>

Naselja

Benkovič Krašovec, M. (2006). Centralna naselja na podeželju v Sloveniji. *Geografski obzornik*, 53(3), 10–18.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/qe8usl3> ali <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/uvmesra>

Bernot, F., Bračič, V., Černe, A., Gams, I., Jeršič, M., Kokole, V., Kokole, V., Kolbezen, M., Lah, A., Lovrenčak, F., Perko, D., Sket, B., in Vrišer, I. (1998). *Geografija Slovenije* (str. 501). Slovenska matica.

Capuder Vidmar, T. (2011). *Razvoj naselij 1: Od prazgodovine do industrijske revolucije. E-učbenik*. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/22wwfhi>

Drozg, V. (2013/2014). *Geografija naselij. Učno gradivo, 1. del, št. leto 2013/14*.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/bmtowwu> (16. 12. 2023)

Drozg, V. (2013/2014). *Geografija naselij. Učno gradivo, 3. del, št. leto 2013/14*.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/f0ohyy7> (16. 12. 2023)

Kokole, V., Kokole, V. (1998). *Naselja in poselitev*. V: Geografija Slovenije. Slovenska matica, Ljubljana, str. 310–361.

Orožen Adamič, M., Fridl, J., Kladnik, D., Drago Perko, D. (ur). (1998). *Geografski atlas Slovenije. Država v prostoru in času*. Ljubljana: DZS.

Portal GOV.SI. *Mesta in urbana območja v Sloveniji*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/d6mw0k7>

Rebernik, D (2008). *Urbana geografija: geografske značilnosti mest in urbanizacije v svetu*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Rebernik, D. (2019). *Geografija naselij*. Znanstvena založba FF, UL.

GOV.SI. *Mesta in mestna območja v Sloveniji*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/d6mw0k7>

Ekonomska geografija

Konečnik, Kotnik, E. (2017). Izzivi ekonomske geografije v gimnaziji. *Geografija v šoli*, 25(1), 38–44.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rzx7ih2>

Šalamun, M. , Konečnik Kotnik, E. (2017). Alternativni pristop k obravnavi ekonomske geografije v gimnaziji.

Geografija v šoli, 25(1), 33–37. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rzx7ih2>

Urbistat (2025). *Demografia e popolazione - Italia*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/m6t23m8>

Kmetijstvo

FAO (The Food and Agriculture Organization of the United Nations),

FAOSTAT. <http://www.fao.org/faostat/en/#data>

IMPAKTER. Business of Sustainability (21. 4. 2023). *How Does Climate Change Affect*

Agriculture. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/o8r022a>

Javni pregledovalnik grafičnih podatkov MKGP. <https://rkg.gov.si/GERK/WebViewer/>

Pirnat, J. (2024). *Krajinska ekologija*. Založba Univerze v Ljubljani.

Polšak, A. (2020). Pridelava izbranih kmetijskih kultur na svetu. *Geografija v šoli*, 28(2), 30-39.

<https://doi.org/10.59132/qeo/2020/2/30-39>

Potočnik Slavič, I., Lampič, V., in Mikolič, S. (2021) Novi pristopniki v kmetijstvo: uporaba in učinki rezultatov projekta NEWBIE. *Dela*, 56, 229-233. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/t6j32pu>

Razpotnik Visković, N. (2019). Jani Kozina, Mateja Šmid Hribar, Saša Poljak Istenič, Jernej Tiran, Nela Halilović: Družbeni učinki urbanega kmetijstva, *Georitem* 31. *Geografski vestnik*, 91(2), 161–162.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/o0ozda>

Skorupan, M., in drugi (2024). *Kmetijstvo in prehrana* : 6. konferenca Društva učiteljev geografije Slovenije :

Ormož, 31. 5. in 1. 6. 2024. Društvo učiteljev geografije. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/hc12yt4>

Statistični urad RS. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/k7vbe6w>

United States Environmental Protection (b. d.). Climate Change Impacts on Agriculture and Food Supply. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/mm412r0>

Vrišer, I. (1995). *Agrarna geografija*. Filozofska fakulteta v Ljubljani.

Industrija

Confindustria (n. d.). Home. <https://www.confindustria.it/home>

Istituto Nazionale di Statistica (ISTAT). (n. d.). *Industria*. <https://www.istat.it/tag/industria/>

Kritične mineralne surovine: <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1wdbkr9>

Mineralne surovine v Sloveniji: <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/49dgbwf>

Polšak, A. (2024). Nekateri globalni problemi tekstilne industrije in hitre mode = On global issues in textile and fast fashion industry. *Geografija v šoli*. 2024, 32(1), 14–25. <https://dx.doi.org/10.59132/qeo/2024/1/15-25>

International Monetary Fund. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/7ztm75b>

Our World in Data. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/c3l84ys>

World Bank. <https://datacatalog.worldbank.org/home>

Turizem in promet

Cigale, D., Lampič, B., Potočnik Slavič, I., in Repe, B. (ur.). (2018). *Geografsko raziskovanje turizma in rekreacije v Sloveniji*. *GeograFF 15*. Založba Univerze v Ljubljani. <https://doi.org/10.4312/9789610600183>

Global Maritime Traffic. <https://globalmaritimetraffic.org/index.html>

Grmek, D. (2001). *Logistika tovarnih tokov. Osnove kontejnerizacije*. Konzorcij šolskih centrov Slovenije. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/henb41w>

Horvat, U. (2020). *Geografija turizma: študijsko gradivo*. Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta.

ISTAT. Istituto Nazionale di Statistica. Turismo. <https://www.istat.it/tag/turismo/>

MarineTraffic: Global Ship Tracking Intelligence. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/x7bvfot>

Ogrin, M., Vozelj, T., Žemlja, K. (2017). Trajnostna mobilnost v Alpah. *Geografski obzornik*, 64(3–4), str. 63–74. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/yq3ukqf>

Pelc, S. (2007). *Izbrana poglavja iz prometne geografije*. Univerzitetni učbenik. Univerza v Mariboru, Fakulteta za logistiko. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/strmrzz>

Rodrigue, J. P., Comtois, C., Slack, B (2013). *The Geography of Transport Systems*. Third Edition. Rutledge. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/lnlamfr>

The spatial organization of transportation and mobility (b. d.). The Geography of Transport Systems.

<https://transportgeography.org/>

World Ocean Review. Shipping at the turning point. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/2w353hw>

Globalni trajnostni razvoj

American Museum of Natural History (b. d.). Human Population Through Time.

https://www.youtube.com/watch?v=PUwmA3Q0_OE

Babbini, L., De Corso, S., Lasco, A., Leoni, I., Lotti, A., Pasquale, A., Vaccaro, L., Viti, S. (2024). Sostenibilità.

Bagoly-Simó, P. (2022). Geography's unkept promises of education for sustainable development (ESD) on geography's wasted potential to educate for a more sustainable future. *International Research in Geographical and Environmental Education*, 32(1), 53–68. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/f0892oo>

Bianchi, G., Pisiotis, U., Cabrera M. (2022). GreenComp. Evropski okvir kompetenc za trajnostnost. JRC science for policy report.

Clemente, F., De Corso, S., Lotti, A., Sole, M. C., Lanz, A., Santini A., Alessi, R., Damico, M., Leoni, I., Viti, S. (2025). Economia circolare. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/bcimbhe>

Earth Overshoot Day (2023). Country overshoot days. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0e83975>

Fridl, J., Ilc, M., Kušar, S. (2007). Uvajanje vsebin vrednot prostora in prostorskega načrtovanja v učni proces. *Geografija v šoli*, 3(16), 12–20. Zavod RS za šolstvo.

Global Footprint Network (2024). <https://data.footprintnetwork.org>

Go-cart. Make Cartogram. <https://go-cart.io/cartogram>

Inštitut za zdravje in okolje (b. d.). kakšen je tvoj ekološki odtis. <https://izo.si/izracunaj-ekoloski-odtis/>

Košmerl, T., Mikulec, B. (2022). Izobraževanje odraslih za trajnostni razvoj v luči teorij transformativnega učenja. *Sodobna pedagogika*, 73(2), 11–25. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/exquysp>

Kušar, S. (2008). Aktualizacija učnih vsebin z vidika vrednot prostora in participacije javnosti v procesu prostorskega planiranja. *Dela*, 29, str. 37–48. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

Ogrin, M., Vozelj, T., Žemlja, K. (2017). Trajnostna mobilnost v Alpah. *Geografski obzornik* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ydfeyyu>), 64(3/4), 63–74. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/n7dyzka>

Otrin, K., Benčina, M., Živčič, L., Resnik Planinc, T., Plevnik, A. (2013). *Trajnostna mobilnost, Priročnik za učitelje v srednjih šolah*. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/m6n7yms>

North-South Centre of the Council of Europe (b. d.). *What is Global Education*.

<https://www.youtube.com/watch?v=wdDMqVNkWEo>

Plut, D. (2002). Teoretični in terminološki vidiki koncepta trajnostnosti/sonaravnosti. *Geografski vestnik*, 74(1), 73–86. ZRC SAZU. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/sjoyfxh>

Plut, D. (2005). Teoretična in vsebinska zasnova trajnostno sonaravnega napredka. *Dela*, 35, 6–18. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo.

UNESCO in Slovenska nacionalna komisija za UNESCO (2022). Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj. Kažipot. Zavod RS za šolstvo. www.zrss.si/pdf/VITR_za_2030.pdf (http://www.zrss.si/pdf/VITR_za_2030.pdf)

Vovk, A. (2018). Kako razumeti trajnostni razvoj. *Geografija v šoli*, 26(1), 14–22.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9uq4uvy>

Vovk, A., Davidović, D. (2023). Trajnostnost in krožno gospodarstvo kot izobraževalna priložnost za geografe. *Geografija v šoli*, 31(1), 9–18. <https://doi.org/10.59132/qeo/2023/1/9-18>

Vovk, A., Lužnik, J., Davidović, D. (2019). Agroekološka znanja bogatijo tudi geografijo. *Geografija v šoli*, 27(1), 22–27. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/dpdwpem>

Povezava na razširjen nabor literature.

(https://aplikacijaun.zrss.si/api/qradiva/Literatura_za_geografijo_2.docx)

POKRAJINSKA PESTROST SLOVENIJE IN ITALIJE

Regionalizacija

Brezovnik, B., Holcman, B., in Trpin, G. (2020) Pokrajine v Sloveniji. Inštitut za lokalno samoupravo Maribor. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/u242eje>

Gams, I. (1983). Slovenske regije (Geografske značilnosti Slovenije). Mladinska knjiga.

Gams, I. (2000). Stanje v (Prirodno)geografski regionalizaciji Slovenije. *Geografski vestnik*, 72(1), 53–60. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/sib4t2k>

Gams, I. (1984). Metodologija geografske razčlenitve ozemlja. *Geografski vestnik*, 56, 75–82. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/hljiccm>

Kladnik, Drago (1996). Naravnogeografske členitve Slovenije. *Geografski vestnik* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/xbbzvyyf>), 68, str. 123–159. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/uzxunue>

Natek, K. (1998). O regionalizaciji Slovenije. *Geografski vestnik*, 70, str. 139–150. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/58kbq35>

Orožen Adamič, M., Perko, D., Kladnik, D., Belec, B., Drozg, V., Pavšek, M., Horvat, U., Vovk, A., in Žiberna, I. (1995). *Krajevni leksikon Slovenije*. DZS.

Perko, D. (1998). Pokrajine. V J. Fridl (ur.), *Geografski atlas Slovenije: država v prostoru in času*. DZS.

Perko, D. (1998). Geografija, regija in regionalizacija. *Slovenija – pokrajine in ljudje*. Mladinska knjiga.

Perko, D. (1998). Tipizacija in regionalizacija Slovenije. *Geografski obzornik*, 45(1), 12–17. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/01ea8ia>

Perko, D. (1998). The Regionalization of Slovenia (Regionalizacija Slovenije). *Acta geographica*, 38(1).
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ymzhbho>

Plut, D. (1999). Regionalizacija Slovenije po sonaravnih kriterijih. *Geografski vestnik*, 71, 9–25.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/jhfleh6>

Senegačnik, J., Ogrin, D., Žiberna, I. (2013). Nova naravnogeografska členitev Slovenije na 47 pokrajin. *Geografija v šoli*, 22(2/3), 110–124. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wqpx8as>
 ali <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0ftzf3m>

Vrišer, I. (1990). Ekonomskogeografska regionalizacija Republike Slovenije. *Geografski zbornik*, 30, str. 131–247.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/hcfxmnt>

Žiberna, I., Natek, K., Ogrin, D. (2004). Naravnogeografska regionalizacija Slovenije pri pouku geografije v osnovni šoli. V: Drozg, Vladimir (ur.). *Teorija in praksa regionalizacije Slovenije*. Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

Alpske pokrajine v Sloveniji in Italiji

Homo Alpinus. (2025). Le Alpi. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0yvuyusp>

Kunaver, J. (2021). Kaninsko pogorje in njegova izjemna narava iz sedanjosti v preteklost. *Geografija v šoli*, 29(3), 10–27. <https://doi.org/10.59132/qeo/2021/3/10-27>

Kunaver, J. (2022). Kaninsko pogorje in človek. *Geografija v šoli*, 30(1), 10–21. <https://doi.org/10.59132/qeo/2022/1/10-21>

Ministero dell'Ambiente e della Sicurezza Energetica (MASE). (2022). Elenco dei parchi. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rdupvxh>

Mavri, R. (2021). Trajnostni razvoj rekreacije na prostem v Triglavskem narodnem parku. *Geografija v šoli*, 29(2), 24–33. <https://doi.org/10.59132/qeo/2021/2/24-33>

Medved Cvikel, B., Kranjec, S., Kavšek, J. (2021). Kmetijstvo na gorskem območju v Sloveniji. *Geografija v šoli*, 29(2), 15–23. <https://doi.org/10.59132/qeo/2021/2/15-23>

Mikša, P. (2021). Od gore do simbola: Triglav in njegova vloga pri Slovencih. *Geografija v šoli*, 29(2), 6–14. <https://doi.org/10.59132/qeo/2021/2/6-14>

Parks.it. (2025). Atlante dei Parchi. <https://www.parks.it/mappe/ap.php>

Polšak, A. (2021). Naravni spomenik Tolminska korita. *Geografija v šoli*, 29(3), 61–62. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/8fd3ia2>

Skoberne, P., M. Getzner, H. Kirchmeir, 2012: Analiza naravnih značilnosti na območju Karavank. INTERREG IV A Slovenija-Avstrija, projekt Karavanke@prihodnost – Gospodarjenje z naravo v evropski regiji prihodnosti, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Ljubljana. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9ckmv1u>

Stružnik S. (2021). Planinsko pašništvo. *Geografija v šoli*, 29(2), 34–

41. <https://doi.org/10.59132/qeo/2021/2/34-41>

Padska nižina

Assandri, G., Brambilla, M., Bassi, E., in Rubolini, D. (2023). *Effects of land-use changes on biodiversity in agricultural landscapes: A case study from Northern Italy*. Università degli Studi di Milano.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/jhq84c7>

Consorzio di Bonifica Delta del Po (n. d.). *La formazione della Pianura Padana*.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/buw6r3w>

HyperFVG (2006). *Alta e bassa pianura friulana*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/uvxq54t>

Istituto Nazionale di Statistica (ISTAT) (n. d.). *Industria*. <https://www.istat.it/taq/industria/>

Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA) (2020–2024). *EcoAtlante*.

<https://ecoatlante.isprambiente.it/>

Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA) (n. d.). *Stato, variazioni e tendenze del clima in Italia*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ad3r0jp>

Ministero delle Imprese e del Made in Italy (MIMIT) (n. d.). *Sito ufficiale del MIMIT*.

<https://www.mimit.gov.it/it/>

Regione Emilia-Romagna (2024). *La Pianura Padana*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/v0rzdks>

Regione Veneto (2022). *Dettaglio news - Ambiente e territorio*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/28tbmrz>

Sanità Informazione (2023). *Inquinamento, Pianura Padana tra le peggiori in Europa: l'inchiesta sul Guardian*.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/939saq7>

Soldi, C. (2024). *Clima in Pianura Padana: agricoltura in tilt*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/63v7nws>

Urbistat. (2025). *Demografia e popolazione - Italia*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/m6t23m8>

Apenini

Camardo, G. (2022). *Il pessimo stato del Calderone, il ghiacciaio che non c'è più*.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/2qvnfd3>

Di Noi, A., De Corso, S., Di Stefano, C., Carnevali, L., Ercole, S., Genovesi, P., Grignetti, A., Imperio, S., Nardelli R., Serra, L. (2024). *Natura e biodiversità*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/zdpcvrk>

INGV terremoti. Istituto nazionale di geofisica e vulcanologia. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/34wq5q8>

INGV vulcani. Istituto nazionale di geofisica e vulcanologia. <https://ingvvulcani.com/faq/>

Licari, F., in Miccoli, S. (2024). La demografia delle aree interne: dinamiche recenti e prospettive future.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/j0bw8b2>

Lo spopolamento della montagna abruzzese è inevitabile? (2024). <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/emf0lb7>

Obalna območja in otoki

Babbini, L., De Benedetti, A. A., De Corso, S., De Fioravante, P., Pasquale, A., Vaccaro, L., Borrello, P., De Angelis, R., Nardone, G., Picone, M., Spada, E., Fortibuoni, T., Ronchi, F., Silvestri, C. (2024). Mare e coste.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/anben05>

ISTAT. Istituto Nazionale di Statistica. Turismo. <https://www.istat.it/tag/turismo/>

Jelinic, I. (2024). <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/7riukdh>

Missing Migrants Project. Organizzazione Internazionale per le Migrazioni. 2024.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/6i6wfc0>

Sbrana, F. (2024). L'epoca della Cassa e le aree meridionali da sostenere.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/4zkxy0u>

Turismo: le sfide per rilanciare il turismo nel Mezzogiorno (2024). <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/q7ej27f#>

Predalspke pokrajine

Blatnik, M. (2013). *Gorenjska v obdobju globalizacije*. Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Bole, D., in drugi (2020). *Velenje, industrijsko mesto v preobrazbi*. Založba ZRC.

Černe, A., Kušar, S. (2014) Razvojni položaj Gorenjske statistične regije. *Dela*, 41, 55–79.

Čater, L. (2018). *Razvoj turizma ob Velenjskem jezeru* [Magistrsko delo, Univerza v Mariboru]. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/kzh3si>

Drozg, V., Horvat, U., in Konečnik Kotnik, E. (2017). *Geografije Podravja*. Univerzitetna založba Univerze v Mariboru. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/956iwf8>

Gabrič, A., Čevka, K., Obrstar, J., in Štaut, L. (2018). *Zasavje 2018 : iz temnega rudarstva v zeleno prihodnost* : 21. geografski raziskovalni tabor. Društvo mladih geografov Slovenije.

Geršič, M. (ur.). (2021). *Koroška – od preteklosti do perspektiv*. Zveza geografov Slovenije in ZRC SAZU, Geografski inštitut Antona Melika. <https://doi.org/10.3986/zborovanje.016>

Jelen, A., Klemenčič, M. (ur.), Popovič E. (ur.). (2015). *Spodnja Savinjska dolina. V toku idej in doživetij po dolini zelenega zlata*. 18. geografski raziskovalni tabor, 5.–13. 7. 2014. Ljubljana : Društvo mladih geografov Slovenije.

Polšak, A. (2018). Pridelava hmelja v Sloveniji. *Geografija v šoli*, 26(1), 60–64. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9uq4uvy>

Polšak, A. (2019). Gmajne v Spodnji Savinjski dolini in regulacija Savinje. *Geografija v šoli*, 27(1), 10–23. <https://doi.org/10.59132/geo/2019/1/10-23>

Polšak, A. (2021). Oblikovanje zemljiške razdelitve na Kozjanskem. *Geografija v šoli*, 29(1), 5–21. <https://doi.org/10.59132/geo/2021/1/5-21>

Senegačnik, J. (2012). *Slovenija in njene pokrajine*. Modrijan.

Šarac, D. (2021). *Prostorski in urbanistični razvoj mesta Ljubljane skozi čas : vpliv vojsk na razvoj mesta*. Obzorja.

Ferle, M., Gašperič, P., Horvat, M., Pokrajac, A., Polajnar, J., Porok, A., Savenc, B., Šinkovec, I., Vurnik, B., Zorn, M., Žmuc, I., in Županek, B. (2018). *Zgodovina Ljubljane: od kolišč do zelene prestolnice* (str. 224). Mestni muzej, Muzej in galerije mesta Ljubljane.

Žiberna, I., Zajc, P. (2021). Geografske značilnosti Pohorja. *Proteus*, 83(2-5), 104–114. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/xybo6v4>

Obsredozemske pokrajine

Bogataj, J. (2021). *Slovenija: kulturna dediščina na stičišču Alp, Sredozemlja, Panonske nižine in Balkana*. Hart.

Gosar, A. (2003). *Zavarovana območja in njihov pomen za turizem : morska učna pot : Mesečev zaliv in njegovi zakladi : strokovni seminar in terensko delo, 28. –29. november 2003*, Strunjan. Univerza na Primorskem.

Istenič, K., Cotman, G., Resnik Planinc, T., in Nemec, L. (2009). *Strokovna ekskurzija na Primorsko*. Oddelek za geografijo. Filozofska fakulteta.

Koderman, M., Poklar, M. (ur.). (2023). *Geografsko raziskovanje Slovenske Istre 2*. Založba Univerze na Primorskem. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/xhy46nl>

Kovačič, G. (ur.). (2021). *Geografsko raziskovanje Slovenske Istre 1*. Založba Univerze na Primorskem. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rvcrl5a>

Nared, J., Repolusk, P., Kavaš, D., Zavodnik Lamovšek, A., Čok, G., in Mrak, G. (2022). *Spodbujanje razvoja obmejnih problemskih območij v Sloveniji*. Geografija Slovenije 38. Založba ZRC. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/m7jor2h>

Ogrin, D. (ur.) (2018). *Geografija stika Slovenske Istre in Tržaškega zaliva*. Znanstvena založba Filozofske fakultete v Ljubljani.

Pavšič, J., Gogala, M., in Seliškar, A. (2019). *Slovenska Istra 1, Neživi svet, rastlinstvo, živalstvo in naravovarstvo*. Slovenska matica.

Perko, D., in Orožen Adamič, M. (ur.) (1998). *Slovenija – pokrajine in ljudje*. Mladinska knjiga.

Polšak, A. (2022). Prostorsko širjenje Kopra in njegovega pristanišča = Spatial expansion of Koper and its port. *Geografija v šoli*, 30(1), 32–37. <https://doi.org/10.59132/geo/2022/1/32-37>

Senegačnik, J. (2012). *Slovenija in njene pokrajine*. Modrijan.

Stepišnik, U. (2024). *Geomorfologija krasa Slovenije*. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta. <https://doi.org/10.4312/9789612973131>

Dinarskokraške pokrajine

Bogataj, J. (2021). *Slovenija: kulturna dediščina na stičišču Alp, Sredozemlja, Panonske nižine in Balkana*. Hart.

Ciglič, R. (2016). *Dinarske pokrajine*. V Terasirane pokrajine: ob sedemdesetletnici Geografskega inštituta Antona Melika. ZRC SAZU, 96–133.

Ferk, M. (2016). *Paleopoplave v porečju kraške Ljubljane*. Založba ZRC. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/w2wn2vc>

Gostinčar, P. (2011). Kontaktni kras v Kočevskem Rogu in Kočevski Mali gori. *Dela*, 35, 27–43. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/869efau>

Krofel, M., Perušek, M. (2010). Dinarski gozdovi kot ekosistem. *Svet ptic*, 16(2), 6–9.

Nared, J., Repolusk, P., Kavaš, D., Zavodnik Lamovšek, A., Čok, G., in Mrak, G. (2022). *Spodbujanje razvoja obmejnih problemskih območij v Sloveniji*. Geografija Slovenije 38. Založba ZRC. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/m7jor2h>

Nared, J., Repolusk, P., Zavodnik Lamovšek, A., Foški, M., in Mrak, G. (2023) *Demografska analiza in projekcije za podeželska in urbana območja v Sloveniji*. Založba ZRC.

Perko, D., in Orožen Adamič, M. (ur.) (1998). *Slovenija – pokrajine in ljudje*. Mladinska knjiga.

Senegačnik, J. (2012). *Slovenija in njene pokrajine*. Modrijan.

Sinjur, I. (2014). Žledolom januarja in februarja 2014 v Sloveniji : prostorska in časovna spremenljivost vremena na območju dinarskih pokrajin. *Gozdarski vestnik*, 72(7/8), 299–309.

Stepišnik, U. (2017). *Dinarski kras: plitvi kras Zgornje Pivke*. Znanstvena založba Filozofske fakultete. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0jaqpon>

Stepišnik, U. (2020). Kraška polja v Sloveniji. *Dela*, 53, 23–43. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/l73wlr4>

Stepišnik, U. (2024). *Geomorfologija krasa Slovenije*. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta. <https://doi.org/10.4312/9789612973131>

Žebre, M., Stepišnik, U., in Kodelja, B. (2013). Sledovi pleistocenske poledenitve na Trnovskem gozdu. *Dela*, 39, 157–170. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1fp9bs0>

Obpanonske pokrajine

Bogataj, J. (2021). *Slovenija: kulturna dediščina na stičišču Alp, Sredozemlja, Panonske nižine in Balkana*. Hart.

Cigale, D. (2019). *Kulturna pokrajina Haloz*. Univerzitetna založba Univerze Maribor. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/s075hqm>

- Drozg, V. (ur.), Horvat, U. (ur.), Konečnik Kotnik, E. (ur.). (2017). *Geografija Podravja*. Maribor: Univerzitetna založba Univerze, 348 str. Zbirka Prostori. <https://dx.doi.org/10.18690/978-961-286-074-5>
- Drozg, V., Horvat, U., Konečnik Kotnik, E. (ur.). (2019). *Kulturna pokrajina Haloz*. 1. izd. Maribor: Univerzitetna založba Univerze, 220 str. Zbirka Prostori. <https://dx.doi.org/10.18690/978-961-286-302-9>
- Horvat, U. (ur.), Konečnik Kotnik, E. (ur.), Žiberna, I. (ur.). (2023). *Dravsko polje*. 1. izd. Maribor: Univerzitetna založba, 2024. II, 363 str. Zbirka Prostori. <https://dx.doi.org/10.18690/um.ff.11.2023>
- Horvat, U., Stubičar, N. (2021). Pojavnost in prepoznavnost poglobitnih turističnih znamenitosti in lokacij v Mariboru. *Revija za geografijo*, 16(2), 7–32. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3ovauzx>
- Hozjan, Ž. (2022). *Geografski oris območja Lendavskih goric* [Magistrsko delo, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta]. <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=83307>
- Komel, R. in Šalamon, A. (ur.) (2021/22) *Haloz*. Prirodoslovno društvo Slovenije.
- Lampi, B. (ur.), Rebernik, D. (ur.). (2011). *Spodnje Podravje pred izzivi trajnostnega razvoja*. Univerza v Ljubljani, Znanstvena založba Filozofske fakultete, Oddelek za geografijo.
- Nared, J., Repolusk, P., Kavaš, D., Zavodnik Lamovšek, A., Čok, G., in Mrak, G. (2022). *Spodbujanje razvoja obmejnih problemskih območij v Sloveniji*. Geografija Slovenije 38. Založba ZRC. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/m7jor2h>
- Perko, D., in Orožen Adamič, M. (ur.) (1998). *Slovenija – pokrajine in ljudje*. Mladinska knjiga.
- Senegačnik, J. (2012) *Slovenija in njene pokrajine*. Modrijan.
- Podvršič, A. (2023). De-industrialisation of Maribor : from devaluation to subordinated re-integration into global capitalism. *Revija za geografijo*, 18(2), 23–40.
- Žiberna, I. (3. 1. 2020). Kako onesnažujemo v Mariboru. *Večer*. Selan, I. (8. 8. 2017). Kje se pregreva Maribor in zakaj. *Večer*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/qpsu0cp>
- Žiberna, I. (2022). Naravnogeografske značilnosti Haloz. *Proteus*, 84(4-7), 164-171.

Zamejstvo

- IV Rapporto dell'Italia sull'attuazione della Convenzione quadro per la tutela delle minoranze nazionali. Ministero dell'Interno (2014). <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/vxsszpu>
- Dolar, F. M., Gabrič, A., Golec, B., Kosi, M., Nabergoj, T., Rihtaršič, M. (2011). *Slovenski zgodovinski atlas*. Nova revija.
- Herakovič, K. (2009). *Slovenci v zamejstvu v učnih načrtih in učnih gradivih pri pouku geografije in slovenščine v gimnazijah* [Diplomsko delo]. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/d20i5zi>
- Josipovič, D. (2016). Porabski Prekmurci in meje Prekmurja. *Analiza PAZU HD*, 2(1), 15-26. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nfomb57>

Polšak, A. (2010). *Slovenci v zamejstvu*. Seminar ZRSŠ Drugačna geografija. Livške ravne. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/o5xtvno>

Republika Slovenija. GOV.SI. Zamejstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/s6a3yqf>

Republika Slovenija. GOV.SI. Slovenci po svetu. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/sc4q35l>

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. <https://slovenci.si/slovenci-po-svetu/>

Wikipedija. Koroški Slovenci. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/6tyjafq>

Zupančič, J. (1997). Slovenci v Avstriji – število, način poselitve, struktura, identiteta. *Geografski vestnik*, 69, 115–138. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9fcvinb>

Zupančič, J. (2022). Položaj slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem v postmodernem družbenem utripu. *Dela*, 58, 49–75. <https://doi.org/10.4312/dela.58.49-75>

Zupančič, J. (2022). Položaj slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem v postmodernem družbenem utripu. *Dela*, 58, 49–75. <https://doi.org/10.4312/dela.58.49-75>

Zupančič, J. (2022). Slovenske manjšine v sosednjih državah. *Razprave FF*. <https://doi.org/10.4312/9789617128819>

Povezava na razširjen nabor literature.

(https://aplikacijaun.zrss.si/api/gradiva/Literatura_za_geografijo_2.docx)

IZZIVI SODOBNEGA SVETA

Azija

Erhartič, B. (2009). *Jemen*. Založba ZRC, ZRC SAZU.

Fabjan, I. (2003). Singapur – sodobno mesto in istoimenska država. *Geografski obzornik*, 50(1), 3–10. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9bhh9nm>

Frantar, P. (2004). Galilejsko jezero in njegov pomen za vodno oskrbo Izraela. *Geografski obzornik*, 51(1), 18–23. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/vnldpy8>

Gabrovec, M., Kušar, S., Mihelčič, M., Mrak, I., Rejec Brancelj, I., in Zupančič, J. (2004). *Kirgizistan*. Založba ZRC, ZRC SAZU.

Gradišar, B. (2001). Jordanija – biser Bližnjega vzhoda. *Geografski obzornik*, 48(1), 15–20. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/4lxk1th>

Lozinšek, M. (2005). Kašmir – od raja do vojne. *Geografski obzornik*, 52(3), 11–17. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/w7147u1>

Marn, T. (2015). *Mjanmar*. Založba ZRC, ZRC SAZU.

Napokoj, M. (2011). *Šrilanka*. Založba ZRC, ZRC SAZU.

Perpar, A. (2006). Japonsko podeželje – razvojna priložnost ali relikv preteklosti? *Geografski obzornik*, 53(3), 24–27. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/uvmesra>

Šijanec, K. (2013). Tri mesta Radžastana. *Geografski obzornik*, 60(1/2), 28–37. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ao60vda>

Šijanec, K. (2015). Demografski in gospodarski razvoj Vietnama in Laosa. *Geografski obzornik*, 62(1), 4–18. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/u6w29xz>

World Atlas (b. d.). *Oceani*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/n12etpb>

World Atlas (b. d.). *Celine*. <https://www.worldatlas.com/continents>

Zupančič, J. (2021). *Geografija Rusije in njenih vplivnih območij*. Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Županič, J. (2016). Guilinski kras. *Geografski obzornik*, 63(2), 14–22. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/xmrvi4p>

Afrika

African Development Bank Group (b. d.). *African Economic Outlook*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/y01bcd2>

Earth.Org (b. d.). *Deforestation in Africa: Causes, Effects, and Solutions*. <https://earth.org/deforestation-in-africa/>

Ferfila, B. (2020). *Afrika*. Demat.

Ganna Mahmoud, D. (2021). *Gorovje Atlas*. *Geografija v šoli*, 29(2), 54–61. <https://doi.org/10.59132/geo/2021/2/54-61>

Geršič, M. (2014). Biser Afrike: geografski oris Ugande. *Geografski obzornik*, 61(1/2), 4–15. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/kmyvd4j>

Geršič, M. (2016). Naravna dediščina Etiopije. *Geografski obzornik*, 63(1), 4–16. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/8qkzwcf>

Geršič, M. (2019). Kulturna dediščina Sudana. *Geografski obzornik*, 66(3), 4–18. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/miloxio>

Grmovšek, A. (2000). Tsingy de Bemaraha – kras na Madagaskarju. *Geografski obzornik*, 47(4), 11–15. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/f6cob14>

Katalinič, E. (2017). Afriške bolezni – medpredmetni in formativni pristop. *Geografija v šoli*, 25(2), 39–44. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/7nxeoju>

Lampič, B. (2001). Bogastva in okoljski problemi Namibije. *Geografski obzornik*, 48(4), 39. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/j96l7hj>

- Lovrenčak, F. (2011). Geografska regionalizacija Afrike. *Geografski obzornik*, 58(4), 4–8.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/zqwe5vp> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/zqwe5vp>)
- Markelj, V. (2009). Madagaskar – etnična identiteta rdečega otoka. *Geografski obzornik*, 56(3), 4–14.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/6v4peoz>
- Napokoj, M. (2008). *Libija*. Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Pirc, J. (2017). *Libija – od imigracijskega središča do območja prisilnih migracij*. *Geografski obzornik*, 64(1), 23–33. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/qa8enj>
- Polšak, A. (2016). Brez namakanja v Egiptu ne gre. *Geografija v šoli*, 24(2/3), 8–21.
<https://doi.org/10.59132/geo/2016/2-3/101-105>
- Senegačnik, J. (2002). Cape Town. *Geografski obzornik*, 49(1), 3–9.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/t8nqkma>
- Senegačnik, J. (2007). Burkina Faso. *Geografski obzornik*, 54(2), 4–11.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0q1zp17>
- Senegačnik, J. (2009). Mali – primer relativno stabilnega političnega in gospodarskega razvoja sahelske države. *Geografski obzornik*, 56(1/2), 4–13. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/l310rqt>
- The Economist Intelligence Unit (b. d.). *Africa Outlook 2024*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/cfswsin>
- The World Bank (b. d.). *The Africa Human Capital Plan*. <https://ahcp.worldbank.org/en/>
- Urbanc, M. (2004). Sneg na Kilimandžaru. *Geografski obzornik*, 51(3), 24–27.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/vj5hx6l>
- Vintar Mally, K. (2010). *Maroko* (2. dopolnjena izdaja). Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Vintar Mally, K. (2011). Spreminjanje podnebja v Afriki – Ključen razvojni izziv. *Geografski obzornik*, 58(4), 9–18.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/zqwe5vp>
- Vintar Mally, K. (2012). *Geografija Podsaharske Afrike*. Univerza v Ljubljani. Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Vodopivec, B. (2011). Nova destinacija: odgovornost – Odgovorni turizem v Burkina Fasu. *Geografski obzornik*, 58(4), 34–35. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/zqwe5vp>
- Vovk Korže, A. (2011). Regionalna geografija Afrike – Pogled na izobraževanje in učna gradiva. *Geografski obzornik*, 58(4), 29–33. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/zqwe5vp>
- Zakovšek, S. (2014). Lagos – razvojni problemi nigerijskega vele mesta. *Geografski obzornik*, 61(4), 4–12.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/islemqa>
- Zupančič, J. (2011). Nemirni afriški kontinent – Geografski vidiki kriznih območij v Afriki. *Geografski obzornik*, 58(4), 19–28. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/zqwe5vp>
- Zupančič, J. (2020). Nemirni Afriki kontinent. *Geografski obzornik*, 58(4), 19–28.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/16pmbh3>

Severna Amerika

Anko, E. (2021). *Urbana prenova mest v Združenih državah Amerike* [Zaključna seminarska naloga, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta]. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/h26syvb>

Bokal, G. (2015). *Geografski vidiki družbenih gibanj v Združenih državah Amerike po drugi svetovni vojni* [Zaključna seminarska naloga, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta]. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rlv6pcs>

Ferfila, B. (2013). Indijanci Severne Amerike – nekoč in danes. Fakulteta za družbene vede.

Ilc, M. (2006). Slovenska diaspora na metropolitanskem območju Clevelanda. *Geografski obzornik*, 53(4), 4–9. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/v3fr6ss>

Kunaver, J. (2002). Koloradska planota in kanjonske pokrajine jugovzhodnega Utaha. *Geografski obzornik*, 49(2), 3–8. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1mtklfz>

Kunaver, J. (2002). Naravni parki in naravne znamenitosti v zgornjem toku rek Kolorado, Green River in San Juan. *Geografski obzornik*, 49(3), 3–11. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ndqn9zp>

Orešnik, H. (2017). Prebivalstvo in poselitev ZDA. Magistrsko delo [Diplomsko delo, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta]. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/jn8d6qq>

Polšak, A. (2008). Narodni park Bryce Canyon. *Geografski obzornik*, 55(1/2), 25–31. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/b2w2ldk>

Potočnik Slavič, (2009). Kanadske družbenogospodarske prelomnice. *Geografski obzornik*, 56(4), 9–20. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9pfua8n>

Repe, B., in Brus, R. (2012). *Kalifornija*. Založba ZRC, ZRC SAZU.

Senegačnik, J. (2008). Veliki kanjon. *Geografski obzornik*, 55(1/2), 4–9. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/8c0pdv2>

Stojilković, B. (2013). Sodobni razvojni procesi ob mehiško-ameriški meji. *Geografski obzornik*, 60(4), 4–11. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9jrp3u4>

Latinska Amerika

Chalupa, P., Veselovský, J., Kladnik, D. (2018). Peru – dežela potomcev Inkov. *Geografski obzornik*, 65(3/4), 42–51. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/dka3w1q>

Cigale, D. (2002). Indijansko prebivalstvo v Argentini. *Geografski obzornik*, 49(2), 18–25. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/t8nqkmq>

Cigale, D. (2017). Tradicionalni in sodobni odnosi človeka do gora na primeru Andov. *Geografski obzornik*, 64(374), 53–62. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/n7dyzkg>

Černoš, S. (2014). *Prilaganje Inkov naravnogeografskim značilnostim Ekvadorja* [Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta]. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/jdbpild>

Fabjan, I. (2000). Jamajka – otok reggaeja in ruma. *Geografski obzornik*, 47(2), 20–25. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1dpod5a>

Fabjan, I. (2000). Paragvaj. *Geografski obzornik*, 47(4), 16–20. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/o7uynnt>

Furlan, U. (2012). Sonaravno življenje Majev. *Geografski obzornik*, 59(4), 12–19. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/20bvql0>

Kokalj, Ž. (2007). Kolumbija – primer pomena stabilnih političnih razmer za gospodarski in družbeni razvoj države. *Geografski obzornik*, 54(2), 12–16. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0q1zp17>

Mrak, I. (2003). Kordiljera Huayhuash. Zavarovana lepota perujskih Andov. *Geografski obzornik*, 59(2), 4–13. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/yone1wq>

Rejec Brancej, I. (2000). Pantanal – biser v osrčju Latinske Amerike. *Geografski obzornik*, 47(2), 3–9. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/v08r9tv>

Senegačnik, J. (1996). Pokrajinske značilnosti Čila. *Geografski obzornik*, 43(4), 6–12. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/a5kr1tr>

Senegačnik, J. (2001). Nekatere družbenogeografske posebnosti Haitija. *Geografski obzornik*, 48(2), 3–12. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/84occiy>

Stojilković, B. (2020). Izbrani primeri aktualnih procesov in dogodkov v Latinski Ameriki. *Geografija v šoli*, 28(1), 8–17. <https://doi.org/10.59132/geo/2021/2/42-53>

Veselovský, J., Chalupa, P. (2020). Bolivija – Tibet Južne Amerike. *Geografski obzornik*, 67(1/2), 58–68. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/j46nycq>

Avstralija

Australia - Geophy. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ldd3qxy>

Australian Government - Geoscience Australia. *Australian Geography*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/div4r26>

Australian Government. Hydrogeological Atlas of the Great Artesian Basin. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3qmsyxx>

Brllec, T. (2012). *Urbanizacija v Avstraliji* [Zaključna seminarska naloga, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta]. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/7k3kea4>

Mezeg, D. (2015). *Turizem Avstralije* [Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta]. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0p0f707>

Patrick, K. (9. 6. 2010). Geomorphology of Uluru, Australia. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/q88e1i3>

Podobnikar, T. (1996). Avstralija – odmaknjeni outback. *Geografski obzornik*, 43(2), 13–19.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/bk2j0ef>

Selčan, A. (2011). *Hidrogeografija Avstralije* [Zaključna seminarska naloga, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta]. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/yukmm1z>

Senegačnik, J. (2002). Sydney. *Geografski obzornik*, 48(4), 16–22. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/j96l7hj>

Polarna območja

AntarcticGlaciers.org. *How much of the Antarctic Ice Sheet is below sea level?*

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/e8tvqs0>

Aurora Expeditions. *10 fun facts about Antarctica*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/q9u0n5j>

British Antarctic Survey. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/bz980ni>

Jamieson, S. S. R., Stokes, C. R., Ross, N., Rippin, D. M., Bingham, R. G., Wilson, D. S., ... Bentley, M. J. (2014). The glacial geomorphology of the Antarctic ice sheet bed. *Antarctic Science*, 26(6), 724–741.

<https://doi.org/10.1017/S0954102014000212>

Limits of Oceans and Seas. Monte Carlo, 1953. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/2k37zcp>

Perko, D. (2006). Koliko je oceanov. *Geografski vestnik*, 78(2), 77–83.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/98lvfah>

Scientific Committee on Antarctic Research. <https://scar.org>

Senegačnik, J. (2010). Antarktika – ledena celina z ozirom na globalno segrevanje ozračja. *Geografski obzornik*, 57(3/4), 15–23. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/qtpqdkr>

Senegačnik, J. (2001). Turizem na Antarktiki. *Geografski obzornik*, 58(2), 5–14.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ewdob1v>

Povezava na razširjen nabor literature.

https://aplikacijaun.zrss.si/api/gradiva/Literatura_za_geografijo_2.docx

GEOGRAFSKI IZZIVI EVROPE

Severna Evropa

Danish Energy Agency (2002). *Data, tables, statistics and maps. Energy Statistics 2022*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/t9qhz25>

Denmark, de. *Pioneers in clean energy*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/77p20ih>

Government of Iceland. *Energy*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/5hr50kl>

Government of Iceland. *Fisheries in Iceland*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wbwmpc6>

93 Izobraževalni programi srednjega strokovnega izobraževanja z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre | Izobraževalni programi poklicno-tehniškega izobraževanja z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre | Geografija

- Government.no (12. 10. 2021). Norway's oil history in 5 minutes. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wvby568>
- Green by Iceland. *Renewable Energy*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/36kchfl>
- Hreinsson, Egill. (2008). *Renewable Energy Resources in Iceland – Environmental Policy and Economic Value*. Nordic Conference on Production and Use of Renewable Energy 9 -11 of July, 2008, Vaasa, Finland. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/hqqrkja>
- ICES – International Council for the Exploration of the Sea (2021). *Icelandic Waters ecoregion – Fisheries overview*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/h79774s>
- Kortelainen, J. (2002). Forest industry on the map of Finland. *Fennia. International Journal of Geography*, 180. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/n91uv8x>
- Kunaver, J. (2010). Svalbard - arktični glaciološki in ekološki laboratorij Evrope. *Geografski obzornik*, 57(2), 4–13. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/cugqm2r>
- Kunaver, J. (2010). Svalbard - naravna pestrost arktične pokrajine. *Geografski obzornik*, 57(3/4), 4–14. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/gtpqdkr>
- LowCarbonPower. *Electricity in Denmark in 2023/2024*. <https://lowcarbonpower.org/region/Denmark>
- Mesec, S. (2005). Laponska - tradicija v tranziciji. *Geografski obzornik*, 52(3), 24–27. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/w7147u1>
- Ministry of Agriculture and Forestry of Finland. *Forestry in Finland*. <https://mmm.fi/en/forests/forestry>
- Natural Resources Institute Finland (2024). *Country Market Statement Finland 2024: Forest Sector Market Statement for Finland 2024*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/asx3fjn>
- Ministry of Agriculture and Forestry of Finland. *Forest industry*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ady2v1l>
- Norway. *Geography*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/myvee4r>
- Razpotnik, B. (2007). Struktura in položaj manjšin na Finskem [Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta]. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nnbeq1t>
- Sinjur, I. (2016). Delovno mesto nad arktičnim krogom. *Geografski obzornik*, 63(1), 17–22. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/8qkzwcfc>
- Statista. *Population of Estonia, Latvia and Lithuania from 1950 to 2020*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/6n3t25w>
- Statistic Iceland. *Fisheries*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/mdksq5k>
- Szulecki, K., Chitra, A., Harald, D., Houeland, C., Jordhus-Lier, D. (2021). *Norwegian Oil and Gas Transition: Building Bridges Towards a Carbon Neutral Future*. University of Oslo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/lnqcs73>
- World Population Review. *Baltic States 2024*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/vsv299l>

Zvidriņš, P. (2010). Demographic Development in the Baltic Sea Region. Latvijas Zinatnu Akdemijas.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9dz0qvf>

Zahodna Evropa

ESRI. *Demographics, higher investment and the future potential growth rate of the Irish economy*.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/o6uscub>

Government of the Netherlands. *Agriculture and horticulture*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/f5cxh36>

Koster, E. A. (2005). *The Physical Geography of Western Europe*. Oxford University Press. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/tmqfxki>

Kumer, P. in Milost, J. (2015). *Irska*. Založba ZRC.

OECD iLibrary. *OECD Economic Surveys: France*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1et3pw3>

Cormac Ó Gráda, C., Hjortshøj O'Rourke, K. (2021). *The Irish Economy During the Century After Partition*. Working Paper Series. UCD Centre for Economic Research. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/4yykecl>

Ozis, L. (2012). Trajnostna mobilnost in dostop do turističnih znamenitosti na Irskem. *Geografski obzornik*, 59(4), 20–28. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/20bvql0>

Polšak, A. (2017). Drobci iz geologije Škotske. *Geografija v šoli*, 25(1), 10–23.
<https://doi.org/10.59132/qeo/2017/1/10-23>

Ruhr-Universität Bochum. *Regionalkunde Ruhrgebiet*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/xyhe83r>

Statista. *Demographics of Ireland - statistics & facts*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/6c0z3ti>

Wageningen University & Research (11.12. 2023). *State of Agriculture, Nature and Food: Agricultural businesses increasingly finding additional sources of income*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/snzt44a>

Wikipedia. *Economy of France*. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/583qp5h>

Južna Evropa

Civili, F. S. (2010). *The Land-Based Pollution of the Mediterranean Sea: Present State and Prospects*. IE Med.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/eiqxmm4>

Fabjan, I. (2002). Madeira - otok večne pomladi. *Geografski obzornik*, 49(2), 21–27.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1mtklfz>

Gumilar, A. (2003). Korzika - gorati sredozemski otok. *Geografski obzornik*, 50(1), 11–16.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9bhh9nm>

Gradišar, P. (2000). Algarve – evropski »konec sveta«. *Geografski obzornik*, 47(1), 16–19.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/komel8c>

Kumer, P., Milost, J. (2011). Ciper - večni talec tujih interesov. *Geografski obzornik*, 57(3/4), 24–31.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ik3t4sv>

Plan Bleu (b. d.). *Mediterranean Observatory on Environment and Sustainable Development*. <https://www.obs.planbleu.org/en/mssd/>

Potočnik, I. (2000). Mallorca: biser ali madež v Sredozemlju? *Geografski obzornik*, 47(2), 10–19.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1dpod5a>

Vovk Korže, A. (2001). Malta - ostanek kopenskega mostu med Evropo in Azijo. *Geografski obzornik*, 48(1), 3–8.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/4lxk1th>

Zorn M. in Logar Zorn, V. (2003). Okamneli gozd na Lezbosu. *Geografski obzornik*, 50(2), 14–19.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0kfpvl2>

Zorn, M., Razpotnik Visović, N., Repolusk, P., ferk, M. (2013). Prostorski in regionalni razvoj Sredozemlja – enotni pristop in izbrana orodja. *Georitem*, 22. Založba ZRC. <https://doi.org/10.3986/9789610503514>

Žnidarčič, T. (2008). Naravni rezervat Albufera - (ne)uspešen dialog med naravo in človekom? *Geografski obzornik*, 55(3), 17–24. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/s9cimhq>

Jugovzhodna Evropa

Bufon, M. (2019). Nemirni balkanski "mix": težavno upravljanje političnih in kulturnih prepletanj v jugovzhodni Evropi med Avstrijo, Turčijo in Rusijo. *Primorski dnevnik*, 79(149), 19.

Bufon, M. (2023). Romunija, država stičišč : težavno upravljanje političnih in kulturnih prepletanj v jugovzhodni Evropi med Avstrijo, Turčijo in Rusijo. *Primorski dnevnik*, 79(139), 18.

Doka, D., Qiriaz, P. (2023). *The Geography of Albania: Problems and Perspectives*. World Regional Geography Book Series. Springer.

Emmert, T. in Ungro, C. (ed.) (2016). Conflict in South-Eastern Europe at the end of the twentieth century: a "Schollars' Initiative" assesses some of the controversies. Routledge.

Gekić, H., Bidžan-Gekić, A., Drešković, N., Mirić, R. in Reményi, P. (2023). *The Geography of Bosnia and Herzegovina: Between East and West*. World Regional Geography Book Series. Springer.

Jenko, N. (2021). Etnična identiteta Seklerjev in njihova asimilacija v Romuniji. *Geomix*, 28(2), 30–34.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/upkbq6t> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/upkbq6t>)

Polšak, A. (2008). Problemi kmetijstva v državah JV Evrope v luči pristopnih pogajanj z EU - primer Hrvaške. *Geografija v šoli*, 17(3), 58–64.

Polšak, A. (2008). Razvojni problemi kmetijstva v Bosni in Hercegovini in Hrvaški v luči pogajanj z EU-primer BIH. *Geografija v šoli*, 17(3), 49–57.

Polšak, A. (2013). Povojni demografski procesi v BIH. *Geografija v šoli*, 22(1), 57–66.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/cdrh5y6> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/cdrh5y6>)

Zupančič, J. (2023). Geografija Balkana in njegovega obrobja: narava, politična zgodovina, gospodarstvo, podatkovnik. Založba Univerze v Ljubljani. <https://doi.org/10.4312/9789612972219>
(<https://doi.org/10.4312/9789612972219>)

Vzhodna Evropa

Belina, B. in Arambaša, M. (2007). Alltägliche Identitätskonstruktionen in der Republik Moldau zwischen Rumänismus und Moldovenismus. *Europa Regional*, 15(4), 189–198. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nslv3qc> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nslv3qc>)

Blinnikov, M. S. (2021). *A Geography of Russia and Its Neighbors. Second Edition*. The Guilford Press.

Ilchenko, M. (2017). "Socialist cities" under post-Soviet conditions: symbolic changes and new ways of representation. *Europa Regional*, 25(2), 30–44. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/hbbwj4m>
(<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/hbbwj4m>)

Zupančič, J. (2014). Ukrajinska kriza. *Geografski obzornik*, 61(1/2), 41–42.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/kmyvd4j> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/kmyvd4j>)

Zupančič, J. (2021). *Geografija Rusije in njenih vplivnih območij*. Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. <https://doi.org/10.31205/RA.386.02> (<https://doi.org/10.31205/RA.386.02>)

Srednja Evropa

Havrlant, J. (2002). Beskidi - turistična regija s svojevrstnimi značilnostmi in problemi. *Geografski obzornik*, 48(2), 23–26. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/j96l7hj>

Kunaver, J. (2009). Geološki park Karnijske Alpe. *Geografski obzornik*, 56(1/2), 32–37.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/l310rqt>

Ogrin, M., Vozelj, T., Žemlja, K. (2017). Trajnostna mobilnost v Alpah. *Geografski obzornik*, 67(3/4), 63–74.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/n7dyzka>

Polšak, A. (2019). Visoke Ture, Veliki Klek in Pastirica. *Geografija v šoli*, 27(3), 56–62.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ea6w2l4>

Razpotnik, N., Urbanc, M., Nared, J. (2009). Prostorska in razvojna vprašanja Alp. *Georitem*, 12. Založba ZRC.
<https://doi.org/10.3986/9789612545567>

Urbanc, M. (2009). Berlinski zid. *Geografski obzornik*, 56(4), 4–8. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9pfua8n>

Povezava na razširjen nabor literature.

([https://aplikacijaun.zrss.si/api/qradiva/Literatura za geografijo 2.docx](https://aplikacijaun.zrss.si/api/qradiva/Literatura%20za%20geografijo%202.docx))

GEOGRAFSKI IZZIVI SLOVENIJE IN ITALIJE

Geografsko-terensko delo

Bevc, V. (1997). Pouk geografije v naravi. 1. ZRSŠ, Ljubljana.

Brečko Grubar, V., Kovačič (2017). Terenski seminar Istra – spoznavanje s terenskimi metodami geografskega raziskovanja. *Geografija v šoli*, 25(2), 30–38. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/7nxeoju>

Brečko Grubar, V., Kovačič, G., Kolega, N., Koderman, M., (2018). Terensko delo kot del praktičnega dela izpita splošne mature pri predmetu geografija. *Geografija v šoli*, 26(2), 38–45.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/thnmy3r>

Brečko Grubar, V., Gregor Kovačič, G. (2022). Geografsko raziskovanje in pomen poznavanja krajevnih vodnih virov. *Geografija v šoli*, 30(2), 38–47. <https://doi.org/10.59132/geo/2022/2/38-47>

Brložnik, D., Klasinc, M (2018). Izbirni predmet projektno delo z osnovami raziskovalnega dela kot sodoben način poučevanja. *Geografija v šoli*, 26(1), 50–54. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9uq4uvy>

Dovč, P., Lampič, B. (2020). Spoznavanje degradiranih območij v lokalnem okolju ter raziskovanje sprememb v prostoru – projektno delo dijakov Srednje šole Domžale. *Geografija v šoli*, 28(3), 38–46.
<https://doi.org/10.59132/geo/2021/1/38-46>

Lipovšek, I. (2018). Geografski pouk o(b) vodi. *Geografija v šoli*, 26(1), 43–49.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9uq4uvy>

Madronič, P. (2018). Šolska kamninska zbirka. *Geografija v šoli*, 26(1), 36–42.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9uq4uvy>

Polšak, A. (2018). Nekaj pogledov na uporabo geografskih virov. *Geografija v šoli*, 26(1), 23–35.
<https://doi.org/10.59132/geo/2018/1/23-35>

Prah, K., Suljanović, E. (2022). GIS kot orodje za ugotavljanje storitvenih območij – primer gasilskih postaj. *Geografija v šoli*, 30(2), 48–51. <https://doi.org/10.59132/geo/2022/2/48-51>

Polšak, A. (ur.). (2013). *Izzivi razvijanja in vrednotenja znanja v gimnazijski praksi*. Zavod RS za šolstvo.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/gspmrff>

Resnik Planinc, T. (ur.), Ilc Klun, M.(ur.) (2015). Priprava in izvedba geografskih terenskih vaj v lški vasi. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 208 str.

Stanič, T. (2018). Geografska ekskurzija z aktivno sodelujočimi dijaki – Cerkniško jezero in Škocjanske jame. *Geografija v šoli*, 26(1), 46–52. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/thnmy3r>

Obča geografija Slovenije in Italije

ARSO.GOV.SI. *Okoljski odtis*, 2013. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1idknnl>

Capogrossi, R., Laureti, L., Augello, R., Canali, E., Ceralli, D., Cimini, A., De Corso, S. (2025). Carta della natura. <https://aplikacijaun.zrssi.si/api/link/9morkkl>

De Corso, S., De Benedetti, A. A., Vaccaro, L., Lasco, A. (n. d.). Città in transizione. <https://aplikacijaun.zrssi.si/api/link/azm06p6>

Demšar Mitrovič, P., Resnik Planinc, T., Urbanc, M. (2007). Geografsko izobraževanje o vrednotah prostora za zagotavljanje trajnostnega razvoja. *Geografija v šoli*, 16(3).

Flisar, N. (2021). *Paleopodnebne spremembe v Evropi: od pliocena do antropocena* [Magistrsko delo]. Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta.

Fridl, J., Ilc, M., Kušar, S. (2007). Uvajanje vsebin vrednot prostora in prostorskega načrtovanja v učni proces. *Geografija v šoli*, 3(16), 12–20. Zavod RS za šolstvo.

GOV.SI. Mesta in urbana območja v Sloveniji. <https://aplikacijaun.zrssi.si/api/link/d6mw0k7>

Ilc Klun, M. (2028). Vključenost tematik slovenskega izseljenstva v pouk geografije. *Geografija v šoli*, 26(3), 44–50. <https://aplikacijaun.zrssi.si/api/link/rysn2w>

Inštitut za zdravje in okolje (b. d.). Kakšen je tvoj ekološki odtis. <https://izo.si/izracunaj-ekoloski-odtis/>

Inštitut za zdravje in okolje. Izračunaj ekološki odtis. <https://izo.si/izracunaj-ekoloski-odtis/>

Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA). Città in transizione. <https://aplikacijaun.zrssi.si/api/link/6uinqau>

Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA). Dissesto idrogeologico. <https://aplikacijaun.zrssi.si/api/link/rsqeata>

Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA). Rifiuti marini. <https://aplikacijaun.zrssi.si/api/link/qx6zyqq>

Janža, M., Jamnik, B., Prestor, J., Mali, N. (2017). Podzemna voda – glavni (skoraj edini) vir pitne vode v Sloveniji. *Geografija v šoli*, 25(3), 19–27. <https://aplikacijaun.zrssi.si/api/link/ntk04mu>

Josipović, D. (2016). Migracije v Slovenijo iz (nekdanje) Jugoslavije po drugi svetovni vojni. *Geografija v šoli*, 24(2–3), 44–50. <https://aplikacijaun.zrssi.si/api/link/9wzcyj2>

Konečnik Kotnik, E., Kolnik, K. (2023). Učne vsebine o Dravskem polju v geografskih izobraževalnih gradivih. Dravsko polje. *Prostori*, 6. Univerza v Mariboru. <https://doi.org/10.18690/um.ff.11.2023.11>

Košmerl, T., Mikulec, B. (2022). Izobraževanje odraslih za trajnostni razvoj v luči teorij transformativnega učenja. *Sodobna pedagogika*, 73(2), 11–25.

Kušar, S. 2008: Aktualizacija učnih vsebin z vidika vrednot prostora in participacije javnosti v procesu prostorskega planiranja. *Dela*, 29, str. 37–48. FF v Ljubljani.

Lampič, B., Kikec, T. (2019). Funkcionalno razvrednoten prostor – razmere v Sloveniji in možnost vključevanja vsebine v osnovno- in srednješolsko izobraževanje. *Geografija v šoli*, 27(2), 8–21. <https://doi.org/10.59132/qeo/2019/2/8-21>

- Lovrenčak, F. (1999). Naravnogeografske značilnosti kot možnost razvoja Slovenije. *Dela*, 14, 27–44. <https://doi.org/10.4312/dela.14.27-44>
- Lukšič Hacin, M. (2016). Izseljevanje Slovencev od devetnajstega stoletja do osamosvojitve Slovenije. *Geografija v šoli*, 24(2/3), 32–43. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9wzcyj2>
- Ministero dell'Interno. Sistema e accoglienza sul territorio. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/qjio3ma>
- Natek, K. (2005). Poplavna območja v Sloveniji. *Geografski obzornik*, 52(1), 13–18. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ah12sxd>
- Ogrin, D., Repe, B., Štut, L., Svetlin, D., in Ogrin, M. (2023). Podnebna tipizacija Slovenije po podatkih za obdobje 1991–2020. *Dela*, 59, 5–89. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/z2ycajz>
- Ogrin, M., Vozelj, T., Žemlja, K. (2017). Trajnostna mobilnost v Alpah. *Geografski obzornik*, 64(3/4), 63–74. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/n7dyzkg>
- Otrin, K., Benčina, M., Živčič, L., Resnik Planinc, T. in Plevnik, A. (2013). *Trajnostna mobilnost, Priročnik za učitelje v srednjih šolah* (str. 84). Ministrstvo za infrastrukturo in prostor. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/m6n7yms>
- Pelc, S. (2015). Mestno prebivalstvo Slovenije. Založba Univerze na Primorskem. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/mnu775n>
- Pelc, S. (2018). Mednarodne selitve v Sloveniji in podatki o njih. *Geografija v šoli*, 26(3), 35–43. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rysn2w>
- Plut, D. (2002). Teoretični in terminološki vidiki koncepta trajnostnosti/sonaravnosti. *Geografski vestnik*, 74(1), 73–86. ZRC SAZU. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/sjoyfxh>
- Plut, D. (2003). Vodni viri Slovenije. *Geografski obzornik*, 50(3), 8–13. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/h24zi40>
- Plut, D. (2005). Teoretična in vsebinska zasnova trajnostno sonaravnega napredka. *Dela*, 35, 6–18. Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Polšak, A. (2009). Obravnava kmetijstva pri pouku z razvijanjem veščin ob uporabi slikovnega in statističnega gradiva. V: A. Žakelj (ur.), M. Borstner (ur.). *Raznolikost pristopov k celostnemu učenju in poučevanju : zbornik povzetkov*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Polšak, A. (2010). Nekatere možnosti obravnave kmetijstva pri pouku. V A. Polšak (ur.), *Geografija. Posodobitve pouka v gimnazijski praksi*. Geografija. 1. izd. (str. 78–98). Zavod RS za šolstvo.
- Polšak, A. (2011). Energijski viri in proizvodnja električne energije v Sloveniji. *Geografija v šoli*, 20(2), 11–16.
- Polšak, A. (2011). Mežiška dolina – do kdaj še posledice rudarjenja? *Geografija v šoli*, 20(3), 59–70.
- Polšak, A. (2011). Nekateri geografski vidiki hidroelektrarn s poudarkom na spodnji Savi. *Geografija v šoli*, 20(2), 32–47.

- Polšak, A. (2014). Novejše razvojne smernice slovenskega kmetijstva in podeželja. *Geografija v šoli*, 23(1), 3–13. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/dbj3jr7>
- Polšak, A. (2018). Pridelava hmelja v Sloveniji. *Geografija v šoli*, (26)1, 60–64. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9uq4uvy>
- SDZV. Slovensko društvo za zaščito voda (27. 5. 2020). Vse barve vode. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/u970hk0>
- SDZV. Slovensko društvo za zaščito voda (3. 6. 2020). Vodni odtis. <https://sdzv-drustvo.si/novice/vodni-odtis/>
- SiStat. Prebivalstvo – izbrani kazalniki po stopnji urbanizacije, Slovenija, letno. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/lror8df>
- Statistični urad RS. Kazalniki ciljev trajnostnega razvoja. <https://www.stat.si/Pages/cilji>
- UMANOTERA. Archive for: Brošure, letaki in infografike. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/v3cbxic>
- UMANOTERA. Izračunaj svoj ogljični odtis. <https://kalkulator.umanotera.org/>
- UMANOTERA. Ogljični odtis. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/vz1dw5f>
- UNESCO, Slovenska nacionalna komisija (2022). Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj. Kažipot. UNESCO in Slovenska nacionalna komisija za UNESCO. www.zrss.si/pdf/VITR_za_2030.pdf (http://www.zrss.si/pdf/VITR_za_2030.pdf)
- Vovk Korže, A. (2020). Ekosocialno in miroljubno kmetijstvo kot pot k trajnostni pridelavi hrane tudi v Sloveniji. *Geografija v šoli*, 28(2), 45–50. <https://doi.org/10.59132/qeo/2020/2/45-50>
- Vovk, A., Davidović, D. (2023). Trajnostnost in krožno gospodarstvo kot izobraževalna priložnost za geografe. *Geografija v šoli*, 31(1), 9–18. <https://doi.org/10.59132/qeo/2023/1/9-18>
- Vovk, A., Lužnik, J., Davidović, D. (2019). Agroekološka znanja bogatijo tudi geografijo. *Geografija v šoli*, 27(1), 22–27. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/dpdwpem>
- Vovk, A. (2018). Kako razumeti trajnostni razvoj. *Geografija v šoli*, 26(1), 14–22. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9uq4uvy>
- Vrečer, N. (2016). Razumevanje beguncev v Sloveniji. *Geografija v šoli*, 24(2-3), 24–31.
- Žiberna, I., Konečnik Kotnik, E. (2020). Spremembe rabe tal v Sloveniji med letoma 2000 in 2020. *Geografija v šoli*, 28(3), 6–17. <https://doi.org/10.59132/qeo/2020/3/6-17>
- Povezava na razširjen nabor literature.
(https://aplikacijaun.zrss.si/api/qradiva/Literatura_za_geografijo_2.docx)

PRILOGE

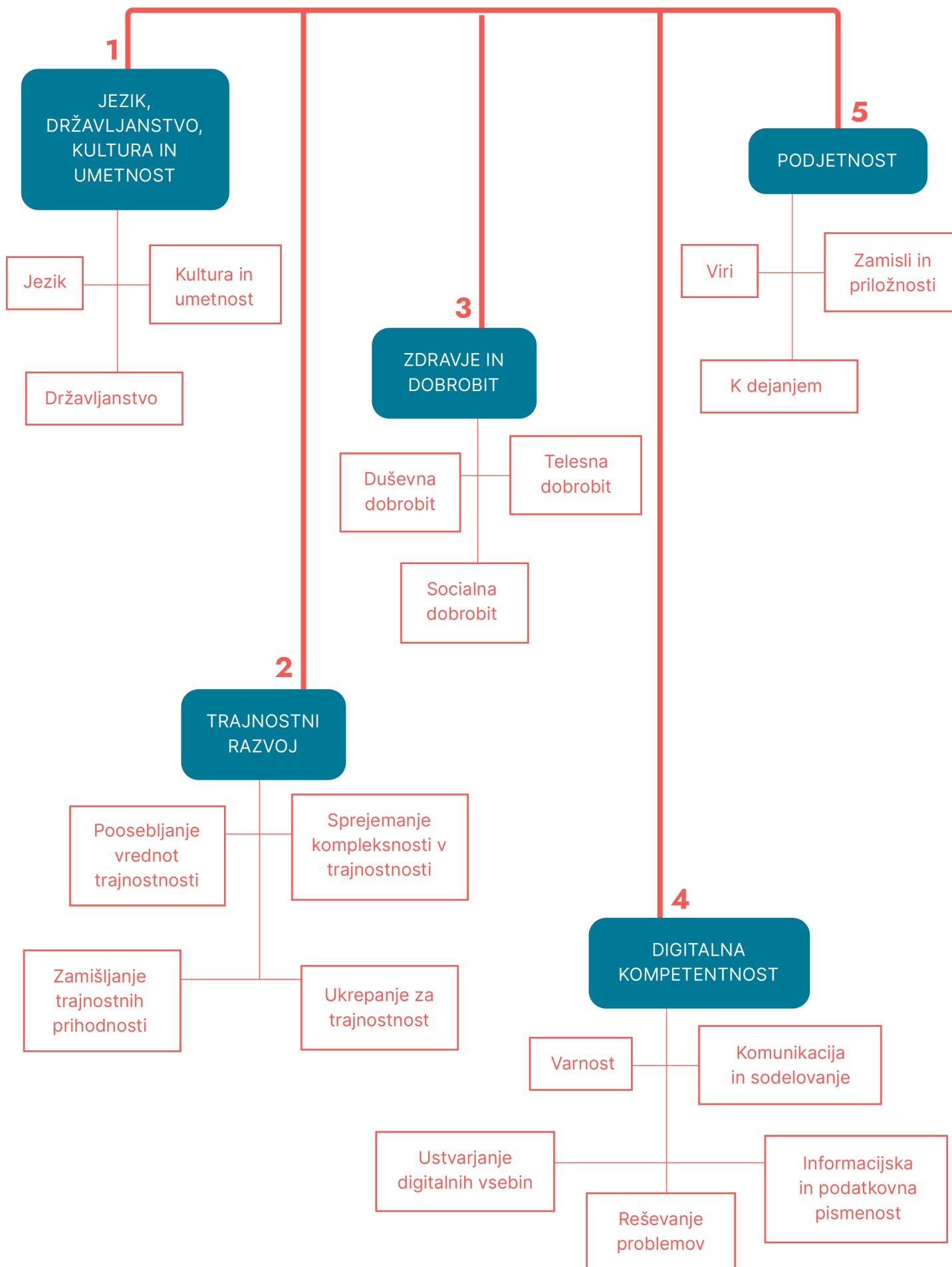
PRILOGE PO POGLAVJIH

POKRAJINSKA PESTROST SLOVENIJE IN ITALIJE

Didaktična priporočila za temo

» https://aplikacijaun.zrss.si/api/gradiva/08_Alpske_pokrajine_v_Italiji.docx

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družbeni položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznava raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.), tako da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepoznavava avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednost zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev.
	5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva.
	5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog.
	5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti.
	5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju).
	5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost).
	5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt.
	5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidenim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši.
	5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami.
	5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev.
	5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje.
	5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah.
	5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.